

LO

MAGAZINE
KVLO.NL

SCHRIJF JE IN

**KVLO
studiedag**

TOPIC

Bewegen regelen

HET MAGAZINE VAN DE KONINKLIJKE VERENIGING VOOR LICHAAMELIJKE OPVOEDING

INHOUD

TOPIC

Bewegen regelen

In LO Magazine 2 staan zes topic-artikelen. Het eerste topic-onderzoeksartikel van Katrijn Opstoel en anderen beschrijft de resultaten uit een deelonderzoek van de leerstoel 'Pedagogiek en onderwijskunde van de lichamelijke opvoeding'. Uit dit onderzoek blijkt dat reguleringsdoelen in po belangrijk worden gevonden maar dat die doelen op verschillende manieren aandacht krijgen zonder een duidelijke opbouw en structuur. Er is behoefte aan een boek dat docenten helpt met het vormgeven van bewegen regelen in hun lessen. Een schrijfgroep is daarom aan de slag gegaan: in het voorjaar verschijnt het boek 'Samen bewegen regelen in het basisonderwijs' bij het Jan Luiting Fonds. Verschillende auteurs van de schrijfgroep leveren een bijdrage aan dit magazine.

Sjoerd Andringa introduceert de structuur en het didactisch kader van het boek. Het artikel van Jeroen Steeman gaat over de beginsituatie van de groep waarmee je als docent rekening moet houden. Nick Keijser en Koen Lahnstein hebben het boek uitgeprobeerd op hun basisscholen. Corike van de Merwe en Femke Rikkink beschrijven enkele methodische praktijkvoorbeelden. Ten slotte gaat Wilco Bronmeijer in zijn praktijkartikel in op de samenwerking van zijn vo-school Terra Assen met vier omliggende basisscholen. In leerjaar 4 leren leerlingen bij het keuzevak MACT (Mens en ACTiviteit) les- en leidinggeven als voorbereiding op de opleiding Sport en Bewegen in het mbo.

28

- 26 Lesgeven in het speciaal onderwijs (4) | Anna-Maria van Dillen en Christa Rietberg
- 28 Cricket4YOU | Margo Cornelissen
- 30 Samenwerking tussen po en vo scholen in de wijk | TOPIC Wilco Bronmeijer

TOPIC

- 04 Reguleringsdoelen in po | ONDERZOEK Katrijn Opstoel e.a.
- 07 Boek 'Samen bewegen regelen in het basisonderwijs' | Sjoerd Andringa
- 10 Beginsituatie voor samen bewegen regelen | Jeroen Steeman

PRAKTIJK

- 17 Samen bewegen regelen in de praktijk | TOPIC Nick Keijser en Koen Lahnstein
- 22 Samen bewegen regelen: methodische regelknoppen | TOPIC Corike van de Merwe en Femke Rikkink

Reageren op vakbladartikelen?
redactie@kvlo.nl

EN VERDER

- 14 De moderne gymzaal: Toestellenberging (11) | Folkert Bouter en Odin Wenting
- 34 Kijken naar bewegen (2) | Jacob Nienhuis
- 38 Activiteitsvol bewegingsonderwijs in pedagogisch perspectief (2) | Henk van der Palen

RUBRIEKEN

- 02 Inhoud
- 03 Voorwoord
- 33 Mery Graal
- 44 Recht
- 45 Onderwijs
- 46 Scholing
- 47 Nieuws

Scan de QR-code naar LO Magazine Digitaal

<https://www.kvlo.nl/wat-we-doen/lo-magazine/>

Foto cover: Anita Riemersma

Colofon **Redactie:** Ger van Mossel (hoofdredacteur), Maarten Massink (praktijkredacteur), Hjalmar Zoetewei (webredacteur), Jacqueline Tangelder (redactiemede-werkster) **Redactieraad:** Monique van Ark, Berend Brouwer (VZ), Dillen van Campen, Douwe van Dijk, Frank Gerritsen, Harold Hofenk, Frank Jacobs, Herman Verveld. **Redactieadres:** KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist, Tel.: 030 69 20 847, e-mail: redactie@kvlo.nl. **Abonnementen:** Jaarabonnement € 68,- (buitenland € 96,50,-) Losse nummers € 5,50,- (excl. verzendkosten). Iedere week verschijnt er een digitale nieuwsbrief. Aanmelden via www.kvlo.nl. **Versijningsdata:** zie www.kvlo.nl **Handelsadvertenties:** OnderwijsMedia, Tel.: 030 - 210 23 86, e-mail: sales@onderwijsmedia.nl, www.onderwijsmedia.nl **Vormgeving en opmaak:** FIZZ | Digital Agency - fizz.nl. Aanbieding en plaatsing van teksten en foto's houdt mogelijk gebruik via andere media-uitingen van de KVLO in, uiteraard met vermelding van auteur en fotograaf. Overname van artikelen is alleen toegestaan met bronvermelding en na goedkeuring van de auteur. De redactie is verantwoordelijk voor de samenstelling. Wij hebben dit magazine met uiterste zorg samengesteld. Wij hebben daarbij steeds getracht mogelijke rechthebbenden te achterhalen. Indien u onverhoopt meent rechten te kunnen doen gelden, dan verzoeken wij u dit kenbaar te maken bij de redactie.

Samen kom je verder

Zoals ik in mijn eerste voorwoord zei, is de KVLO de kraamkamer van Vitaal Nederland. Goed bewegingsonderwijs is het fundament van een gezonde leefstijl. Bewegingsonderwijs kent en geeft zoveel handvatten voor leerlingen om zichzelf beter te leren kennen, grenzen te leren stellen en zich te ontwikkelen. Met plezier goed leren bewegen geeft een boost aan wie je bent. Je ontdekt je eigen beweegidentiteit. Bovendien draagt het bij aan je vitaliteit en beïnvloedt het je leefstijl op een positieve manier.

Samen bewegen gaat niet vanzelf en moet worden geregeld. In mijn tijd op de middelbare school gingen we vaak spontaan aan de slag met allerlei toestellen om iets leuks te gaan doen. De gymleraar Elzer riep dan altijd op z'n half Twents "Awblieven!". Hij bracht ons op subtiële wijze bij dat enige afstemming, coördinatie en gelijkgestemdheid wel van belang is. Kortom hoe regel je bewegen en welke rol speelt de leerling hierin. Het regelen gaat dus niet vanzelf, kent vele leuke facetten en is ook nog eens zeer leerzaam. Het is helpende in het dagelijkse bestaan en een springplank in het leven van alle dag.

Bij 'bewegen regelen' leren leerlingen hoe ze een beweegactiviteit opstarten, op gang houden en afronden. Spelenderwijs leren ze allerlei belangrijke handelingen en vaardigheden zoals: hoe ga ik om met de materialen, zijn ze passend bij de gewenste activiteit, welke afspraken en regels zijn er nodig om de beweegactiviteit te kunnen doen? Ze leren diverse rollen, zoals: hulpverleners, instrueren, organiseren, coachen en begeleiden. Rollen die zo van invloed zijn op hoe je zelf kunt bewegen tussen en met anderen.

Bij het leren regelen van bewegen, springen twee belangrijke vaardigheden communiceren en samenwerken er bovenuit. De eerste is de verbale en non-verbale verbinding naar de ander. Het ontdekken van je eigen identiteit. Je stem laten horen en voor jezelf opkomen. Goed leren luisteren, het uitleggen van de bedoeling en het geven van aanwijzingen. De tweede is het samenwerken, het opstarten van de activiteit. Het vraagt om het maken van afspraken. Het verdelen van de taken en de rollen. Het zorgen dat de gekozen activiteit aan de gang blijft en ook op een goede manier wordt afgerond. Communiceren en samenwerken zijn de bouwstenen voor het behalen van de gewenste resultaten. Hoe was het ook alweer? Alleen ga je sneller, samen kom je verder.

Anton Binnenmars

Reguleringsdoelen in po

Hoe geven vakleerkrachten bewegingsonderwijs betekenis en vorm aan reguleringsdoelen?

In het bewegingsonderwijs hebben reguleringsdoelen een belangrijke plek in het curriculum. Dat merken we niet alleen in Nederland maar ook wereldwijd. Er zijn echter weinig studies over hoe dit in de praktijk wordt ervaren en geïmplementeerd. Hoe geven vakleerkrachten in het primair onderwijs betekenis en vorm aan reguleringsdoelen? In dit artikel bespreken we de resultaten van een recent onderzoek (Opstoel et al., 2022) onder vakleerkrachten bewegingsonderwijs in Nederland. | Tekst Katrijn Opstoel, Kristine De Martelaer, Frank Jacobs, Frans Prins, Leen Haerens en Jan van Tartwijk

Wat leren we uit de literatuur?

Meer en meer wordt het leerling-gecentreerd werken binnen het bewegingsonderwijs benadrukt, al dan niet vanuit een pedagogisch model, denk bijvoorbeeld aan Sport Education (Siedentop et al., 2019) en Teaching Personal and Social Responsibility (Hellison, 2010). Recent literatuuronderzoek (Opstoel et al. 2020), waarin een overzicht wordt gegeven van alle relevante studies in de internationale literatuur, laat zien dat bewegingsonderwijs en sport erg geschikt zijn om reguleringsvaardigheden aan te leren. Het is duidelijk dat hier een belangrijke rol voor de vakleerkracht bewegingsonderwijs is weggelegd. Maar hoe geven vakleerkrachten betekenis aan de reguleringsdoelen zoals vooropgesteld in het curriculum? En hoe vertalen ze dit vervolgens naar de praktijk?

Een recente studie (Wright et al., 2021) bij Schotse leerkrachten bewegingsonderwijs laat zien dat de eigen interpretatie van het curriculum sterk beïnvloed wordt door de persoonlijke ervaringen en de schoolcontext. Net daarom is het zo belangrijk om de persoonlijke visie van de vakleerkrachten mee te nemen. De gekozen activiteiten, rollen en taken, en daarbij het betrekken van de leerlingen in de les in het algemeen en het bewegen regelen in het bijzonder, staan in onze studie centraal. Door bewust verantwoordelijkheden met de leerlingen te delen kunnen de reguleringsdoelen immers gericht aan bod komen. Met dit onderzoek wilden we antwoord krijgen op de volgende twee vragen:

- 1 Hoe geven vakleerkrachten bewegingsonderwijs betekenis aan de reguleringsdoelen?

- 2 Hoe geven vakleerkrachten bewegingsonderwijs vorm aan de reguleringsdoelen?

Hoe zag het onderzoek eruit?

Om antwoord te krijgen op deze twee vragen werden twaalf ervaren vakleerkrachten geïnterviewd. De leeftijd van de vakleerkrachten varieerde tussen 29 en 61 jaar en het aantal jaar ervaring in het bewegingsonderwijs tussen 7 en 30 jaar. Zeven vakleerkrachten gaven les aan groep 1 tot 8, één vakleerkracht aan groep 2 tot 8 en vier vakleerkrachten aan groep 3 tot 8. De deelnemende vakleerkrachten gaven les op meerdere basisscholen, variërend in schooltype, grootte en omgeving (stedelijk versus landelijk).

De twaalf vakleerkrachten werden via een semigestructureerd interview individueel bevestigd. Het interview werd opgebouwd rond vier topics: (1) omschrijving van reguleringsdoelen in het curriculum, (2) eigen doelen betreffende het bewegen regelen, (3) de onderwijsaanpak om deze doelen te bereiken, en (4) condities in de onderwijs- en leercontext waarbinnen reguleringsdoelen het best bereikt kunnen worden.

Alle interviews werden met een audio-recorder opgenomen en alle data werd gepseudonimiseerd. De data-analyse resulteerde in drie overkoepelende thema's: (a) doel versus middel, (b) de rol van de leerkracht en de kinderen, (c) (ontbreken van een) leerlijn in het curriculum (zie figuur 1).

Thema 1: Bewegen regelen als doel versus middel

Wanneer gevraagd werd naar het belang van het bewegen regelen in het bewegingsonderwijs benadrukten alle twaalf geïnterviewde vakleerkrachten de zelfstandigheid van de kinderen. Volgens hen is het van belang dat kinderen zelfstandig een spel kunnen spelen, om beslissingen te nemen en te (helpen met) organiseren. Hierbij geeft de helft van de vakleerkrachten aan dat zij geloven in de 'transfer' of de vertaalslag van het geleerde in andere contexten (speelplaats, naschoolse activiteiten, sportclubs). Het bewegen regelen draagt daarnaast ook bij aan de algemene ontwikkeling van de kinderen, een belangrijk doel van bewegingsonderwijs volgens de respondenten. Een aantal leerkrachten geeft verder aan dat er kennis nodig is om bewegen regelen mogelijk te maken. Voorbeelden die werden aangehaald zijn kennis over de regels, het materiaal en de structuur en opbouw van een les.

Alle vakleerkrachten vertelden verder over de noodzakelijke life skills zoals zelfmanagement, beslissingen nemen, probleemoplossend vermogen, leiding nemen, samenwerking, winnen en verliezen, respect, regels volgen en beslissingen aanvaarden. Een van de vakleerkrachten verwoordt dit als volgt: "leren omgaan met elkaar omdat je soms ook moet samenwerken met mensen die je niet zo graag hebt".

Vakleerkrachten vinden het daarnaast ook handig en leerzaam om in verschillende vakken te werken, waarbij de kinderen tussen de verschillende activiteiten roteren of ze vrij kunnen kiezen. En net omdat de groepjes dan kleiner zijn, kan er zelfstandiger worden gewerkt. Zowel bij individuele als groepsactiviteiten kan er aan reguleringsdoelen gewerkt worden.

Voor sommige vakleerkrachten is het bewegen regelen ook in hun eigen voordeel aangezien het een vorm van rust kan geven. In het onderzoek werd dit als 'didactisch comfort' gelabeld. Een ander motief van bewegen regelen is dat het de bewegingstijd en het bewegen verbeteren maximaliseert. In meerdere vakken werken geeft immers meer intensiteit en vermindert de wachttijd. In het kader van de bewegingstijd was een van de vakleerkrachten echter niet overtuigd van het geven van meer verantwoordelijkheid aan de kinderen, omdat hij vreest voor lange gesprekken. "Ik heb hiervoor geen tijd, ik heb maar 40 à 45 minuten en wil dat de kinderen daarin bewegen", gaf hij aan.

Thema 2: Verantwoordelijkheid en rol van de leerkracht en de kinderen

Vakleerkrachten kunnen tal van taken toevertrouwen aan kinderen tijdens de les. Denk daarbij aan het materiaal klaarzetten en weer opruimen, het mee bepalen van de regels, het spel leiden en andere kinderen helpen. Sommige vakleerkrachten experimenteren zelfs met het volledig laten

Figuur 1 Een overzicht van de drie thema's en subcategorieën

geven van een les door de kinderen. Kinderen moeten niet verplicht worden maar als vakleerkracht kan je wel zoeken naar taken die kinderen individueel op zich kunnen nemen, vinden de vakleerkrachten.

Dit vraagt geduld en begrip omdat er ook niveauverschillen zijn en alle kinderen hierin ook ervaring moeten opdoen. Vakleerkrachten dienen dan ook ondersteuning te bieden en er te zijn om in dat proces de kinderen in hun ontwikkeling gericht te helpen. Niet alleen duidelijkheid is hierbij van belang, ook het voorzien van een bepaalde structuur om kinderen zelfstandig te laten werken. Een setting met genoeg variatie en uitdaging is hierbij essentieel, vinden de vakleerkrachten. Dit vraagt een goede balans tussen zelf sturen en het overdragen van verantwoordelijkheden naar de kinderen.

De vakleerkrachten geven in de gesprekken aan dat ze uit gewoonte snel de neiging hebben om onmiddellijk in te grijpen bij een conflict, agressie of andere problemen. Een eerder directe aanpak ondervinden ze ook bij

het maken van groepjes, dit om de rust in de groep te bewaren. Als het maken van de groepen wel door de kinderen zelf gedaan mag worden, kan tussenkomst van de vakleerkracht noodzakelijk zijn wanneer er een onredelijk voorstel wordt gedaan of het de kinderen niet lukt om de groepjes eerlijk te verdelen.

Thema 3: Ontbreken van een leerlijn in het curriculum

De meeste vakleerkrachten geven aan geen lange termijn doelen voorop te stellen. Drie vakleerkrachten vermelden dat ze wel specifieke reguleringsdoelen vooropstellen en deze vervolgens ook evalueren. Daarbij focussen ze op het leren omgaan met winnen en verliezen, het samenwerken met leeftijdsgenoten, het onafhankelijk werken en het zich aan de afspraken houden. Sommige vakleerkrachten geven aan dat ze wel bepaalde doelen in hun hoofd hebben maar dat ze deze niet uitwerken of uitschrijven. Bepaalde elementen zijn dan wel in een les aanwezig, maar er zit niet echt een opbouw in, het ontwikkelt zich eerder spontaan over de jaren heen.

Wat levert dit onderzoek op?

Deze kwalitatieve studie bij twaalf ervaren vakleerkrachten laat zien dat het werken aan reguleringsdoelen in het basisonderwijs belangrijk wordt gevonden en dat dit ook op verschillende manieren aandacht krijgt. Op lange termijn gebeurt dit echter zonder een duidelijke opbouw en structuur. Binnen de leerstoel werd er dan ook beslist om een vormingstraject en een boek uit te werken om niet alleen ervaren maar ook beginnende vakleerkrachten hierin te ondersteunen. ●

Bronnen

- Hellison, D. (2010). *Teaching personal and social responsibility through physical activity*. Human Kinetics.
- Opstoel, K., Chapelle, L., Prins, F. J., De Meester, A., Haerens, L., van Tartwijk, J., & De Martelaer, K. (2020). Personal and social development in physical education and sports: A review study. *European Physical Education Review*, 26(4), 797-813.
- Opstoel, K., Prins, F., Jacobs, F., Haerens, L., Van Tartwijk, J., & De Martelaer, K. (2022). Physical education teachers' perceptions and operationalisations of personal and social development goals in primary education. *European Physical Education Review*, 28(4), 968-984.
- Siedentop, D., Hastie, P., & Van der Mars, H. (2019). *Complete guide to sport education*. Human Kinetics.
- Wright, P. M., Gray, S., & Richards, K. A. R. (2021). Understanding the interpretation and implementation of social and emotional learning in physical education. *The Curriculum Journal*, 32(1), 67-86.

Contact

katrijn.opstoel@han.nl

Katrijn Opstoel is promovenda aan de Universiteit Utrecht en doet onderzoek naar het bewegen regelen in het basisonderwijs. Haar onderzoeksproject maakt deel uit van de Leerstoel 'Pedagogiek en onderwijskunde van de lichamelijke opvoeding', onder leiding van prof. dr. Kristine De Martelaer (Universiteit Utrecht en Vrije Universiteit Brussel). De Leerstoel is een samenwerking tussen de Universiteit Utrecht (met prof. dr. Jan van Tartwijk en dr. Frans Prins), Universiteit Gent (met prof. dr. Leen Haerens), de KVLO en de zes alo's. Momenteel is ze werkzaam als onderzoeker aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Foto's

Anita Riemersma

Kernwoorden

reguleringsdoelen, bewegen regelen, curriculum, bewegingsonderwijs

Boek 'Samen bewegen regelen in het basisonderwijs'

Binnenkort verschijnt het boek 'Samen bewegen regelen in het basisonderwijs' bij het Jan Luiting Fonds. Het schrijfsproces heeft een lange aanloop gehad dat startte in 2015 met een onderzoeksvraag aan de bijzondere leerstoel Pedagogiek en Onderwijskunde van de Lichamelijke Opvoeding (De Martelaer, 2020). Waar het voor elke vakleerkracht bewegingsonderwijs als vanzelfsprekend is dat er methodisch gewerkt wordt binnen het domein 'bewegen verbeteren', blijkt uit onderzoek dat vakleerkrachten in het basisonderwijs vooral onbewust bekwaam zijn in het samen met leerlingen regelen van een les bewegingsonderwijs (Opstoel et al., 2022). Daarnaast is de tijd rijp om meer aandacht aan het samen bewegen regelen te besteden. Burgerschap en sociale vaardigheden staan volop in de aandacht en het samen regelen van beweegsituaties sluit daar uitstekend bij aan. |

Tekst Sjoerd Andringa

Van ongericht naar een gerichte aanpak

Uit het eerder genoemde onderzoek van (Opstoel et al., 2020) blijkt dat vakleerkrachten het thema bewegen regelen vooral om drie redenen belangrijk vinden:

- Zelfstandigheid van leerlingen vergroten. Het is belangrijk dat leerlingen meer grip krijgen op het organiseren van hun leerproces.
- Beweegtijd maximaliseren en instructietijd minimaliseren. In een gedifferentieerde les is het noodzakelijk dat leerlingen actief meewerken aan de organisatie, zodat alle leerlingen tot hun recht kunnen komen.
- Ontwikkeling van de leerling voor nu en later. Na en buiten school, zowel in de georganiseerde sport met haar verdeling van functies en taken als bij het zelf sporten of bewegen zonder begeleiders, moeten de beweegsituaties ook geregeld worden om iedereen tot zijn recht te laten komen.

Wij hopen met dit boek een bijdrage te leveren aan een gerichte aanpak van het doeldomein 'samen bewegen regelen' dat samen met 'bewegen verbeteren' en 'bewegen beleven' de basis vormt voor het bewegingsonderwijs in het basisonderwijs. Bij

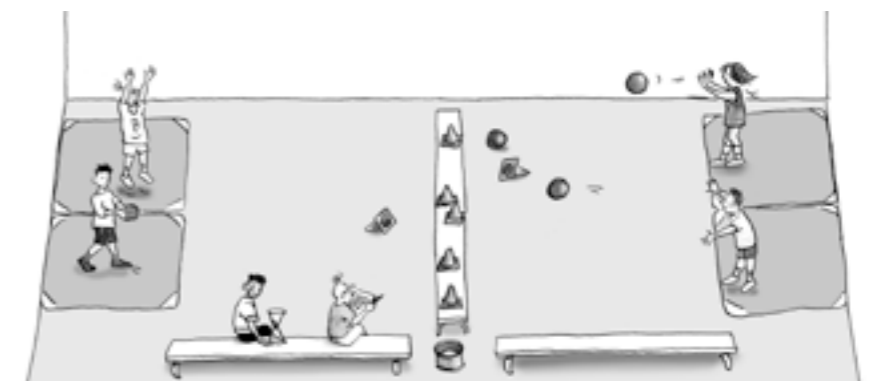

samen bewegen regelen staat de onderstaande reguleringsuitdaging centraal.

Gezamenlijk leerproces

Het bijzondere van samen bewegen regelen is dat het niet alleen gaat

De reguleringsuitdaging is dat leerlingen in verschillende contexten leren om de toenemende beweegdiversiteit op een sociaal rechtvaardige wijze te organiseren als groep.

Het onderzoek naar bewegen regelen begon met een literatuurstudie en interviews met experts (Opstoel, 2020), waaruit een breed beeld zichtbaar werd over de waarde van dit thema voor leerlingen en leerkrachten. Ook uit het onderzoek bij zes vakleerkrachten naar de praktische uitvoering van bewegen regelen tijdens de onderwijssituatie touwzwaaien bleek dat elke vakleerkracht andere keuzes maakte. Deze verschillen kwamen voort uit de specifieke schoolcontext en opvattingen over de waarde van leren samenwerken. De bedoeling was een cursus voor vakleerkrachten te geven om gezamenlijk op zoek te gaan naar een methodisch kade. Een werkgroep heeft voor deze cursus een opzet gemaakt, wat de basis is geweest voor het schrijven van het nieuwe boek. Vanwege de coronabeperkingen kon het onderzoek niet verder in de praktijk uitgevoerd worden. In LO Magazine 9 2020 is terug te lezen wat toen de stand van zaken was van het onderzoek. Op initiatief van de KVLO en Alo Nederland is vanaf september 2021 een schrijfgroep begonnen aan het schrijven van het boek Samen bewegen regelen in het basisonderwijs.

over het leerproces van leerlingen maar ook over dat van de vakleerkrachten. Het uit handen geven van regelende taken aan leerlingen is voor veel vakleerkracht ook een verandering. De leerkracht blijft eindverantwoordelijk voor het verloop van een les bewegingsonderwijs en zal daarom invloed willen hebben op hoe de leerlingen met elkaar het bewegen regelen. Dat vraagt om een duidelijk doel en een gerichte aanpak. Dit boek wil daartoe een handreiking bieden en volgt daarbij een didactisch kader (zie figuur 1).

Een overzichtskader

Het boek wordt gestart met het toelichten van het doeldomein samen bewegen regelen. Wat bedoelen we daarmee, waarom is er voor deze term gekozen en waar staat het ten opzichte van de andere doeldomeinen? Wat is de centrale reguleringsuitdaging en hoe is die tot stand

gekomen? In het boek staat een overzicht van regelthema's en regeltaken die kinderen kunnen doen en hoe ze daar beter in kunnen worden (zie tabel 1).

Beginsituatie tot groepsplan

Welke regeltaken relevant zijn om aan te werken, is afhankelijk van de beginsituatie. In hoofdstuk 2 bespreken we de beginsituatie aan de hand van contextfactoren die te herkennen zijn, manieren voor het onderzoeken van een beginsituatie en vragen die helpen bij de verkenning van hoe je als vakleerkracht zelf het doeldomein samen bewegen regelen waardeert.

Op basis van de beginsituatie kan de vakleerkracht het vakleerplan en de groepsplannen bewegingsonderwijs op- en bijstellen. De doelen worden hierin op de beginsituatie afgestemd. Het is aan de vakleerkracht om te bepalen wat prioriteit krijgt in de

context waar hij zich bevindt. Om te helpen bij het maken van keuzes zijn er verschillende overwegingen uitgewerkt en voorzien van voorbeelden.

Regelknoppen

Belangrijk om te vermelden is dat dit boek geen standaard methode biedt. Pas tijdens de les wordt duidelijk op welke wijze de regeltaken op een sociaal rechtvaardige wijze uitgevoerd kunnen worden. Er wordt aan de hand van methodische regelknoppen (kleine methodische aanpassingen die het makkelijker of moeilijker maken) beschreven, waar een vakleerkracht aan kan draaien om het samen bewegen regelen meer of minder te problematiseren bij een specifieke beweegactiviteit. Ook bespreken we hoe de regeltaken aan de leerlingen overgedragen kunnen worden in de vorm van verschillende rollen.

In hoofdstuk 5 staan manieren om het samen bewegen regelen te evalueren, als een soort omkeren van de didactische stappen. Voor samen bewegen regelen zijn er nog geen bruikbare evaluatiekaders beschikbaar. We bespreken enkele mogelijkheden hoe te evalueren. Hierin staan de lesevaluatie met de klas en de gesprekken met de leerlingen centraal.

Praktijkvoorbeelden

Als schrijversgroep vinden wij het belangrijk om het geheel op basis van de regelthema's met regeltaken met uitgewerkte praktijkvoorbeelden te verduidelijken. Bij het opstellen hiervan werd goed duidelijk dat de regelthema's en regeltaken niet als op zichzelf staande methodische lijnen

Tabel 1 Overzicht schema 'Samen bewegen regelen'

Doeldomein	Regelthema	Reguleringsuitdaging	Regeltaak	Regelrol	Regelknoppen
Samen bewegen regelen	Arrangeren van een beweegcontext	Bouwen van beweegcontexten om op een zorgzame wijze beweegdiversiteit mogelijk te maken	Op-en afbouwen	Bouwer	2 bouwknoppen • Welk bouw materiaal? • Welke bouw instructie?
			Herstellen	Hersteller	2 herstelknoppen • Wanneer herstelactie? • Welk doordraaisysteem?
			Aanpassen	Architect	2 aanpasknoppen • Voor wie? • Welke ontwerpruimte?
	Assisteren bij een beweegactiviteit	Functioneren als assistent om anderen te ondersteunen	Verzorgen	Verzorger	2 verzorgknoppen • Welke fysieke zorg? • Welke mentale zorg?
			Beveiligen	Beveiliger	2 beveiligingsknoppen • Welke fysieke ondersteuning? • Welke fysieke hulpverlening?
			Coachen	Coach	2 coachknoppen • Welke leerhulp? • Wat is de strekking van de leerhulp?
	Afspreken van regels	Bespreken van regels om elkaar gelijkwaardige kansen te geven om samen te bewegen	Vertellen	Teamleider	2 vertelknoppen • Hoeveel regels? • Welke partij/functieverdeling?
			Controleren	Scheidsrechter	2 controleknoppen • Welke maatregel? • Welke regelovertreiding?
			Overleggen	Burgermeester	2 overlegknoppen • Wanneer overleggen? • Welk belang?

gezien kunnen worden. Er is constant een overlap tussen de verschillende regelthema's en regeltaken. Het is dus zaak aan de lezer om dit duidelijk in oogschouw te houden en dit alles te vertalen naar de eigen praktijk. Het is de vakleerkracht of alo-student die aan de regelknoppen kan draaien in de lessen bewegingsonderwijs. Om het boek praktisch te gebruiken voor verschillende doelgroepen is er gekozen het overzichtsschema en een tekst op de zijflappen te drukken. Dit maakt het mogelijk om eenvoudig tussen de hoofdstukken te schakelen. ●

Bronnen

- De Martelaar, K. (2020). De vakleerkrachten leren bewegen regelen; van intentie naar realiteit. *Lichamelijke opvoeding*, 108(9), 4-7.
- Opstoel, K., Chapelle, L., Prins, F. J., De Meester, A., Haerens, L., Van Tartwijk, J., & De Martelaar, K. (2020). Personal and social development in physical education and sports: A review study. *European Physical Education Review*, 26(4), 797-813.
- Opstoel, K. & De Martelaar, K. (2020a) Kan Beweging regelen bijdragen aan de persoonlijke en sociale ontwikkeling van kinderen? *Lichamelijke opvoeding*, 108(9), 8-10.
- Opstoel, K., De Martelaar, K., Hazelebach, C. (2020b). Opzoek naar een methode bewegen regelen. *Lichamelijke opvoeding*, 108(9), 18-19.

Opstoel, K., Prins, F., Jacobs, F., Haerens, L., Van Tartwijk, J., & De Martelaar, K. (2022). Physical education teachers' perceptions and operationalisations of personal and social development goals in primary education. *European Physical Education Review*, 28(4), 968-984.

Schrijfgroep (ter perse). *Samen bewegen regelen in het basisonderwijs*. Arko Sports Media.

Contact

s.r.m.andringa@hhs.nl
Sjoerd Andringa is opleidingsdocent aan de Halo en maakt deel uit van de schrijfgroep van Samen bewegen regelen

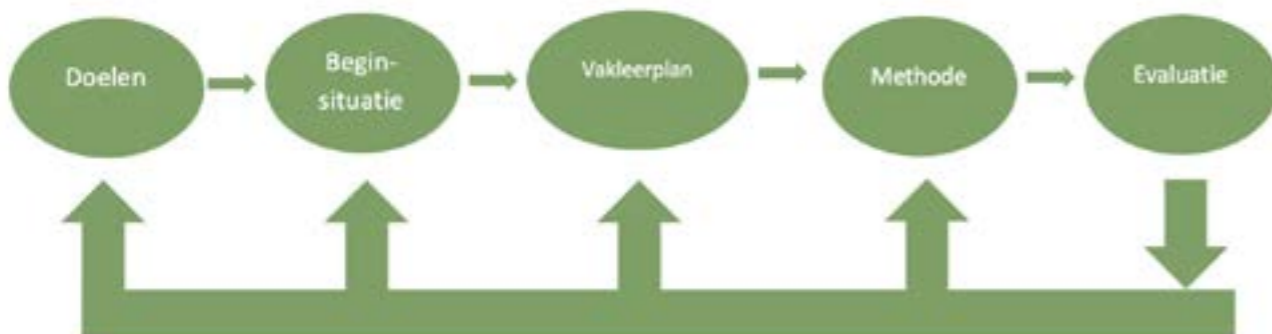
Tekeningen

Gerben Ottink en Joleen Leenhouts

Kernwoorden

samen bewegen regelen, regelthema, regeltaken, primair onderwijs

Figuur 1 Didactisch kader

Beginsituatie voor samen bewegen regelen

Waar begin je?

Als een vakleerkracht extra aandacht wil besteden aan het socialer en rechtvaardiger organiseren van een gymles kan het helpen eerst te onderzoeken in welke mate deze doelstelling haalbaar is op de school of bij een bepaalde groep. Door dit niet eerst goed in kaart te brengen, kunnen verkeerde leerdoelen gekozen worden én gevaarlijke of onaangename situaties ontstaan. Niet alleen fysiek, maar juist ook sociaal. Op die manier kan het zomaar zijn dat bijvoorbeeld bepaalde negatieve dynamieken in groepen gestimuleerd worden in plaats van dat ze worden gedempt. In dit artikel nemen we je mee in de contextfactoren die bepalen hoe complex de beginsituatie is waarin een vakleerkracht aan de slag wil gaan met 'Samen bewegen regelen' (ter perse).

| Tekst Jeroen Steeman

Beginsituatie

Dani werkt als buurtsportcoach bij een sportbedrijf in een middelgrote stad. Ze is vakleerkracht bewegingsonderwijs op twee scholen en heeft daarnaast nog wat taken in het naschoolse beweegaanbod. Eén van de twee scholen staat in een wijk aan de rand van het centrum van de stad, waardoor er allerlei leerlingen op afkomen: van praktisch tot theoretisch opgeleide ouders, NT2 en autochtoon, arm en rijk, ofwel een diverse populatie. Dani heeft gemerkt dat als zij, met name in groep 7, alle touwtjes in handen houdt de lessen goed lopen. Dat vreet echter energie, dus ze wil het anders. Maar als ze de touwtjes meer loslaat daalt de kwaliteit van haar lessen. Er ontstaat gedoe in de groep en de leerlingen doen minder goed in de activiteiten mee. Dani komt ook in een moppermodus, daar wil ze vanaf. Ze vindt dat

leerlingen moeten leren bijdragen aan een fijn leef- en leerlimaat in de gymles, want dat helpt ze nu en in de toekomst. Maar wat maakt nou dat het in deze groep 7 moeilijker is om de touwtjes te laten vieren dan bij de groep 7 van haar andere school?

Er zijn veel factoren die invloed hebben op de beginsituatie van samen bewegen regelen. De sociale sfeer is niet alleen afhankelijk van de leerlingen en groepsleerkracht. Ook de schoolleiding en mate van samenwerking tussen de groepsleerkrachten en de vakleerkracht hebben invloed op de groeps sfeer.

We onderscheiden in dit artikel de volgende drie contextfactoren:

- de school waarop je lesgeeft;
- de groepsleerkracht van de groep waaraan je lesgeeft;
- de groep leerlingen in de klas.

Hieronder bespreken we de drie

contextfactoren aan de hand van het voorbeeld waarmee dit artikel begon.

De school

Als vakleerkracht zie je meerdere scholen en daarbij zijn grote verschillen waar te nemen. Sommige scholen hebben een heldere visie op bijvoorbeeld burgerschap, stuurt een sterke schoolleider de school aan en werkt er een team nauw samen, waarbij de vakleerkracht als vanzelfsprekend deel wordt van het team. Maar het kan ook totaal anders zijn en moet de vakleerkracht bij '0' beginnen. In dit continuüm dient een vakleerkracht zich te bewegen. Daarbij zal soms meebewogen moeten worden in wat de leerlingen gewend zijn en kan een andere keer op een constructief kritische manier beweging worden gevonden in een status rondom samen (bewegen) regelen.

Terug naar het voorbeeld: Dani gaat met een open blik de school in en het valt haar op dat, in vergelijking tot de andere school waar zij werkt, het schoolplein er gedateerd uitziet. Er staan standaard speeltoestellen, er is een zandbak, er zijn hinkelbanen, er is ook een voetbalveldje en ze ziet knikkerpotjes. Maar het plein nodigt verder niet echt uit om in beweging te komen. Er is ook geen muur- of tegelbeschildering. Als ze in de pauze op het plein kijkt, ziet ze dat de leerlingen goed zelf het voetballen en knikkeren kunnen regelen. Er is geen gedoe, maar ze heeft ook de indruk dat deelnemen aan het voetbal en

knikkeren niet voor alle leerlingen mogelijk is. Ze ziet alleen de wat 'stoerdere jongens' uit groep 7 en 8 op het voetbalveld. Bij het knikkeren ziet ze dat de meer populaire vriendengroepjes de potjes bezetten.

In de gymzaal heeft ze een eigen kast met daarin onder andere ballen, lintjes en pittenzakjes. Ze heeft echter niet de beschikking over regelmateriaal zoals een handfluit, dobbelstenen of zandlopers.

Op internet heeft Dani de website van de school even opgezocht. Daar vindt ze heel praktische dingen, maar ook een paragraaf over de visie van de school die uit het schoolplan komt. Centraal in die visie staat de leerling en de individuele ontwikkeling van die leerling. Ook individuele aandacht is belangrijk net al de sociaal-emotionele ontwikkeling. De leerkrachten van de school streven ernaar tegemoet te komen aan de behoeften en talenten van de leerling. Als ze verder leest, leest ze dingen over gevarieerde begeleiding, gedifferentieerde instructies aan de instructietafel,

zelfstandigheid. Ze vindt er weinig concrete dingen over bijvoorbeeld samenwerking, samen leren of burgerschap.

Uit het voorbeeld kan worden opgemaakt dat de leerlingen vanuit school niet expliciet worden gestimuleerd om een les samen met elkaar te leren regelen. Het plein is traditioneel ingericht waardoor er een natuurlijke ordening ontstaat die oudere en populaire leerlingen meer kansen geeft. Ook in de schoolvisie krijgt de ontwikkeling van het 'ik' meer aandacht dan de ontwikkeling van de 'wij'.

Dani krijgt vanuit school weinig handvatten die haar kunnen helpen de verantwoordelijkheid voor een sociaal rechtvaardige les te delen met de leerlingen.

De groepsleerkracht

Een vakleerkracht ziet, in een gunstig geval, de leerlingen twee keer 45 minuten per week. De rest van de tijd staan ze vaak onder leiding van één of twee groepsleerkrachten. Die leiding kneedt de groep en is zeer belangrijk voor de mate waarin leerlingen ervaring opdoen met samen (bewegen) regelen. Als een groep leerlingen vanuit het klaslokaal al gewend is om met elkaar leersituaties vorm te geven,

dan kan een vakleerkracht daar goed gebruik van maken. Maar het kan natuurlijk ook zo zijn dat de groepsleerkracht weinig doet aan het geven van een sociaal rechtvaardige les.

Leerlingen voelen vaak haarscherp aan wanneer ze in de gymzaal het domein van de vakleerkracht binnestappen. De contextverandering van klaslokaal naar gymzaal kan goed gebruikt worden. Een vakleerkracht heeft namelijk de kans om voor een groot deel te bepalen hoe scherp de scheidlijn tussen klaslokaal en gymzaal is en daarmee spelen met wat wel en niet overgenomen kan worden uit het klaslokaal.

Terug naar het voorbeeld: Na een aantal weken knoopt Dani gesprekjes aan met een groepsleerkracht van groep 7. Ze geeft aan veel groepen les, maar omdat vooral deze groep bij haar voor spanning zorgt, legt ze eerst de focus op deze groep. Dani vindt groep 7 een 'harde groep' waarin de leerlingen weinig met elkaar willen. Het valt haar op dat de groepsleerkracht meteen snapt waar ze het over heeft als ze het aankaart en ze merkt ook dat de groepsleerkracht iets wil met die 'harde'

kant van de groep. De groepsleerkracht ziet de les bewegingsonderwijs ook als een mooie plek voor de leerlingen om wat 'aardiger' voor elkaar te worden. De groepsleerkracht wil daarin met Dani samen optrekken.

In het voorbeeld is te zien dat de groepsleerkracht op het gebied van visie snel een link heeft met de vakleerkracht. Ze lijken elkaar goed te kunnen vinden in welke prosociale normen zij samen willen stimuleren in de groep. Daarbij is het ook nog interessant om te onderzoeken welke mate van invloed een groepsleerkracht heeft op de dynamiek in een groep. Want willen is één, maar ook de invloed en het gezag hebben om een groep in beweging te krijgen is een tweede.

De groep

De link naar invloed in een groep, uit de vorige paragraaf, brengt ons bij de groep als derde contextfactor. Geen een groep is hetzelfde. In elke groep is een bepaalde groepsnorm zichtbaar, maar vaak moeilijk benoembaar. Deze groepsnorm valt op door de manier waarop de leerlingen met regels omgaan. Dit kunnen erg positieve

normen zijn. In sommige groepen is het bijvoorbeeld normaal dat je elkaar helpt als je iets laat vallen, dat je een tweede kans krijgt als je verkeerd springt en dat je goed luistert naar de leerkracht en naar elkaar. Er zijn echter ook groepen met negatieve normen. Bijvoorbeeld als bij een spel het 'willen winnen ten koste van regelovertradingen' als normaal wordt gezien. Er zijn ook groepen waar 'ik bepaal mijn eigen regels' de norm is. Of groepen waarbij uitzonderingen op de regels niet worden geaccepteerd. Iedereen moet zich aan dezelfde regels houden. Dit is voor bepaalde leerlingen in de groep moeilijk, omdat ze bijvoorbeeld door hun beweegniveau eigen regels nodig hebben om mee te kunnen blijven doen.

De groepsnorm gaat over de hele groep, maar in de groep zie je ook subgroepen die in meer of mindere mate hun eigen groepsnorm bepalen. Wanneer de subgroepen of individuen veel strijd hebben over wie het voor het zeggen heeft, heeft de vakleerkracht het lastig omdat leerlingen niet zo goed weten wat ze moeten doen om erbij te horen. Hierdoor blijft het vaak onrustig en zijn er veel incidenten. Extra ingewikkeld wordt het als leerlingen die binnen de subgroep

een grote invloed hebben, de zogenaamde normdragers, hun invloed gebruiken door zich te verzetten tegen de regels van de vakleerkracht. Soms zijn ze duidelijk zichtbaar en hoorbaar, maar er zijn ook normdragers die het stilletjes doen, soms via anderen of via de leerkracht zelf. De kracht van de normdrager kan natuurlijk ook juist erg fijn zijn. Als de normdrager meewerkt en hetzelfde wil als de leerkracht, lijkt de les als vanzelf te lopen. Er zijn normdragers die kunnen steunen, maar ook het lef hebben op een waardige wijze met de leerkracht in discussie te gaan over de regels en normen die de leerkracht belangrijk vindt.

Terug naar het voorbeeld:

Als Dani met de leerlingen uit groep 7 praat, merkt ze dat de leerlingen aardig naar haar én hun eigen vriendengroepje doen, maar dat ze hard naar andere subgroepjes zijn. Over de andere groepjes zeggen ze dat die 'stom zijn', 'altijd vals spelen' en dat ze daar niet samen mee willen gymmen. Dit patroon triggerde haar en samen met de groepsleerkracht heeft ze een sociogram afgenomen. Er werden twee vragen gesteld: met wie wil je graag samenwerken en met wie speel je graag? Het sociogram bevestigde de subgroepjes die ze had gezien. Van die subgroepjes kon Dani ook wel zien en aanvoelen welke groepjes meer invloedrijk waren dan anderen.

Uit het sociogram viel ook op dat er ook een meisje was dat weinig werd gekozen. Ze had dit niet verwacht omdat dit een, op het oog, populair meisje was. Haar populariteit zorgde er niet voor dat leerlingen ook met haar samen wilden werken en spelen. Eén jongen was Dani in de eerste lessen al opgefallen. Hij is zeer zichtbaar in de groep, maar sluit niet echt aan bij een van de subgroepjes. Dat raakte haar wel, want uit gesprekjes met leerlingen was haar wel duidelijk

geworden dat het belangrijk is in deze groep om deel uit te maken van een liefst zo populair mogelijk groepje. Ze heeft de IB'er naar de achtergrond van deze jongen gevraagd en zij gaf aan dat hij ook voorgaande jaren niet goed aansluiting vond, maar dat hij wel graag bij de stoere jongens wil horen. Die moeten daar echter niks van hebben, met als gevolg dat deze jongen haast overdreven stoer gaat doen om maar in beeld te blijven bij dat groepje.

De subgroepsvorming in deze groep kan de vakleerkracht nog wel in de weg zitten. Uit het voorbeeld blijkt dat de mate van invloed die de groepjes ten opzichte van elkaar hebben nauw luistert. Het is voor de vakleerkracht belangrijk dat zij de gymgroepjes zorgvuldig samenstelt en het patroon

van strijd tussen de subgroepjes doorbreekt en nuanceert. Een delicate klus.

Tot slot

In dit artikel zijn drie contextfactoren besproken die bepalen in welke mate een vakleerkracht een complexe, neutrale of gunstige omgeving heeft om te komen tot sociaal rechtvaardige lessen bewegingsonderwijs.

Uit het voorbeeld blijkt dat de schoolcontext en de groep bij deze vakleerkracht complex zijn, maar dat de samenwerking met de betreffende groepsleerkracht weer erg gunstig is. En zo zal het in iedere situatie weer anders zijn. En dát is dan ook de uitdaging voor vakleerkrachten. Zij kunnen door goed maatwerk te leveren juist in de les bewegingsonderwijs leerlingen leren om de toenemende (beweeg) diversiteit op een sociaal rechtvaardige wijze te organiseren als groep. ●

Bronnen

Hieronder staat een overzicht van onze inspiratiebronnen:
 Berkel, M. van, Danes, H., Dijk S. van, Geleijnese, J. e.a. (2007). *Perspectieven op bewegen*. Publicatiefonds t' Web.
 Dokman, I., Beusekom, R. van, Oldeboom, B., & Pepping-Pont, A. (2018). *Ik in de wij*. Het Boekenschap. Lelystad: L&ving.
 Opstoel, K., Martelaar de, K., Hazelebach, C. (2020). Opzoek naar een methode bewegen regelen. *Lichamelijke opvoeding*, 108(9), 18-19.
 Scipio, O. (2017). Bewegen en regelen in PO. Van survival of the fittest naar zelfregulerende lessen. *Lichamelijke opvoeding*, 105(8), 22-26.
 Schrijfgroep (ter perse). *Samen bewegen regelen in het basisonderwijs*. Arko Sports Media.
Contact
 j.steeman@windesheim.nl
Jeroen Steeman is opleidingsdocent aan de Calo en maakt deel uit van de schrijfgroep van Samen bewegen regelen
Foto's
 Anita Riemersma
Kernwoorden
 samen bewegen regelen, regelthema, regeltaken, primair onderwijs

VOLG MIJ

Voordelen:

- handzaam
- vernieuwend
- flexibel
- modern
- on- en offline
- snel

hét leerlingvolgsysteem voor het bewegingsonderwijs!

Bent u op zoek naar een leerlingvolgsysteem dat hanteerbaar is, snel werkt en meegaat met de tijd? Dan is VOLG MIJ iets voor u! VOLG MIJ is hét leerlingvolgsysteem voor het bewegingsonderwijs! Met behulp van VOLG MIJ kunt u gemakkelijk de motorische ontwikkeling van uw leerlingen bijhouden!

VOLG MIJ is gebaseerd op de 12 leerlijnen beschreven in het *Basisdocument bewegingsonderwijs voor het basisonderwijs*. Per leerlijn zijn er meerdere varianten waarop u kunt scoren, waarbij wordt uitgegaan van 5 verschillende scoringsniveaus. Heeft u zelf een oefening om een leerlijn te scoren? Geen probleem, er is zelfs een mogelijkheid om uw eigen scoremodel in te voegen.

MEER INFORMATIE:
JANLUITINGFONDS.NL

De moderne gymzaal: Toestellenberging 11

Iedere sportaccommodatie heeft een ruime, veilige en goed ingedeelde toestellenberging nodig voor het opbergen van sporttoestellen en sportmaterialen. De verenigingen en het onderwijs die de accommodatie gebruiken, moeten de toestellen en materialen op een veilige manier vlot uit de berging kunnen halen en weer opbergen. Een goede toestellenberging voldoet aan tal van vereisten. | **Tekst** Folkert Buitert en Odin Wenting

Voorschriften, richtlijnen en aanbevelingen

Situering

Een toestellenberging grenst direct aan de sportruimte. Een toestellenberging van een enkelvoudige gymzaal kan aan iedere zijde van de zaal worden geplaatst, maar plaatsing aan een lange zijde heeft de voorkeur. Toestellenbergingen van een sportzaal, of sporthal grenzen aan één lange zijde van de sportruimte. Kleed- en wasruimten zijn gesitueerd aan de andere lange zijde van de sportruimte. De toestellenberging is altijd één ruimte, zodat men alle materialen en toestellen vanuit iedere sportruimte vlot kan ophalen en opbergen.

Afmetingen

De diepte van een toestellenberging is ten minste 5.000 mm en ten hoogste 6.000 mm. De vrije hoogte is ten minste 2.750 mm.

In de tabel Oppervlakten toestellenberging staan de door NOC*NSF en KVLO voorgeschreven oppervlakten voor toestellenbergingen per functie, gerelateerd aan de inhoud van de sportruimte of wedstrijdruimte.

De totale oppervlakten van toestellenbergingen zijn afhankelijk van gebruik, oppervlakte en hoogte van de totale sportruimte en van het aantal sportruimten (zaaldelen, of haldelen). Voorbeeld: een sporthal van 47 meter x 26 meter met drie haldelen, waar ook turnen plaatsvindt, heeft een toestellenberging van ten minste $60 + 3 \times 35 + 20 = 185 \text{ m}^2$.

Vloer

Er is geen niveauverschil tussen de vloer van de toestellenberging en de vloer in de sportruimte. De toplaag van de sportruimte kan zonder drempels worden doorgelegd in een toestellenberging. De vloer is stootvast, slijtvast en eenvoudig te reinigen.

Wanden en plafond

De wanden in de toestellenbergingen moeten worden uitgevoerd in massief schoon metselwerk. Leidingen en kanalen moeten zo hoog mogelijk tegen het plafond worden gemonteerd en mogen

niet beschadigd kunnen worden door sportinventaris of vandalisme.

Toegang

Een toestellenberging kan vanuit iedere sportruimte of haldeel worden bereikt via een segmentdeur en een loopdeur. Loopdeuren kunnen in of naast de segmentdeuren worden aangebracht. De opening met de segmentdeuren is ten minste 4.000 mm breed en ten minste 2.500 mm hoog om alle materialen zonder schade, veilig in en uit de toestellenberging te kunnen transporteren. De segmentdeuren worden zo gemaakt en geplaatst dat de vlakke wand van de sportruimte in stand blijft.

Nabij de toestellenberging heeft de sportruimte voor het brengen en ophalen van toestellen en materialen door leveranciers aan de zijde waar de toestellenberging ligt een ruime deur naar buiten. Deze doorgang is ten minste 2.000 mm breed en is ten minste 2.500 mm hoog.

Als een toestellenberging aan een korte zijde van een sportruimte ligt, moet de opening tussen de toestellenberging en de wedstrijdruimte kunnen worden afgesloten met obstakelvrije deuren, zodat een vlakke wand ontstaat.

Het toegangssysteem van segmenthefdeuren moet eenvoudig kunnen worden bediend in de sportruimte en in de berging. Het toegangssysteem mag niet door sportmaterialen kunnen worden beschadigd.

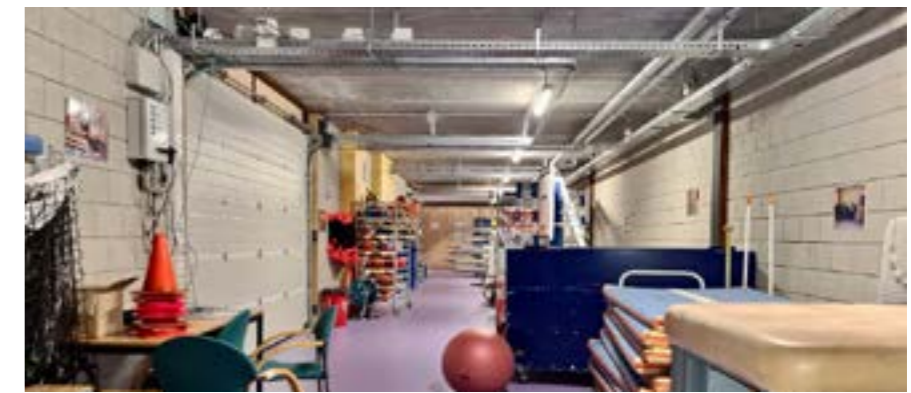
Verlichting, verwarming en ventilatie

De gebruikswaarde van de gemiddelde horizontale verlichtingsterkte is op vloerniveau ten minste 150 lux. De ruimte moet op ieder moment kunnen worden verwarmd tot ten minste 15°C . De ventilatie moet toereikend zijn voor een goede luchtkwaliteit.

Inrichting en inventaris

Vaste inrichting

De toestellenberging is aan ten minste één korte zijde en bij voorkeur aan beide korte zijden voorzien van afsluitbare kasten voor het opbergen van klein spel- en sportmateriaal. De kasten reiken tot het plafond, of boven op de kasten kunnen sportmaterialen worden opgeborgen. De kasten zijn voorzien van labels om ze gericht te gebruiken.

Indeling

Voor de indeling van een toestellenberging moet een opbergpatroon op de vloer en eventueel op de wand worden aangebracht. De indeling en het opbergpatroon worden zo gekozen dat alle materialen eenvoudig en veilig kunnen worden opgehaald en opgeborgen. Het is raadzaam om de indeling en het opbergpatroon pas aan te brengen na ervaring met het gebruik gedurende enkele maanden.

Inventaris

Voor het bewegingsonderwijs beschikt de KVLO over een lijst voor de inventaris en inrichting. Deze lijst is te vinden op de website van de KVLO. Zie ook artikel 10 en 14 in deze serie.

Gebruik

De toestellenberging mag alleen worden gebruikt voor het opbergen van sporttoestellen en sport- en spelmaterialen. Het gebruiken van een toestellenberging voor andere functies is zeer onverstandig. De sporttoestellen en het sport- en spelmateriaal hebben een grotere kans om te beschadigen, indien de toestellenberging voor andere dan de beoogde functies wordt gebruikt. De oplossing is voldoende bergruimte elders in de accommodatie voor andere materialen dan sportmaterialen.

Voorkomen moet worden dat men toestellen of sportmaterialen langs de wand in een sportruimte zet. Dat is onveilig en in strijd met het voorschrift van vlakke wanden en obstakelvrije zones. De oppervlakte van een toestellenberging dient groter te zijn dan de voorgeschreven oppervlakte als er meer sportmaterialen nodig zijn dan gebruikelijk is. Het advies is dat je nooit moet besparen op de benodigde oppervlakte van een toestellenberging.

Multifunctioneel gebruik

Onderwijs

Bewegingsonderwijs is een hoofdgebruiker van de meeste sportaccommodaties en zal tegenwoordig ieder zaaldeel, of haldeel bij voorkeur verschillende sporttoestellen en sportmaterialen. Ondanks die gerichte indeling per ruimte, moet in alle delen van de sportruimte zoveel mogelijk gebruik kunnen worden gemaakt van alle toestellen en materialen. Het onderwijs gebruikt naast de eigen materialen regelmatig de sportmaterialen van sportverenigingen.

Sportverenigingen

Sportverenigingen hebben een eigen behoefte aan inrichting en inventaris, afhankelijk van de sport en het niveau waarop wordt gespeeld. Het aantal sporten is mede bepalend voor de ruimtebehoefte in de toestellenberging. Gezamenlijk overleg met onderwijs en sportverenigingen is verstandig om goede afspraken te maken over aanschaf en gebruik van toestellen en sportmaterialen en over de indeling van de toestellenberging. ●

Contact

folkertbuitert@gmail.com
info@odinwenting.nl

Folkert Buitert is programmamanager multifunctionele accommodaties.

Odin Wenting is sporttechnisch en bouwkundig adviseur sportaccommodaties.

Foto's

Odin Wenting
Kernwoorden
huisvesting, gymzaal, toestellenberging, bewegingsonderwijs

Oppervlakten toestellenbergingen			
Inhoud wedstrijdruimte in m ³	Basisoppervlakte toestellenberging m ²	Oppervlakte toestellenberging per sportruimte voor onderwijs m ²	Oppervlakte voor turnen m ²
≤ 1.700	≥ 20	≥ 35	≥ 20
1.701 - 6.300	≥ 40	≥ 35	≥ 20
6.300 - 10.400	≥ 60	≥ 35	≥ 20
10.400 - 29.000	≥ 80	≥ 35	≥ 20
≥ 29.000	≥ 100	≥ 35	≥ 20

De Gymboxx: een hippe outdoor sportfaciliteit Sportlessen in de buitenlucht

Of het nu stralend weer is of de regen uit de lucht valt: buiten sporten is altijd een goed idee. Even weg uit een zweterig klaslokaal en flink aan de slag in de openlucht. "Bij gebrek aan gymzalen krijgen kinderen steeds vaker buiten gymles. En daar is niks mis mee, want waarom een dure sportzaal inrichten als je ook in de buitenlucht kunt trainen? Onze mobiele gym kan overal worden neergezet", vertelt Jelle Rietveld, een van de eigenaren van dit unieke concept. "Op verschillende scholen is het al een groot succes."

Verschillende scholen werken al met een Gymboxx. "Geen exemplaar is hetzelfde, het is altijd maatwerk", vertelt Jelle. "We bespreken de wensen met de opdrachtgever en geven uitgebreid advies. Wel of geen monkey bars? Met of zonder bokszakken? Hoeveel plekken zijn er nodig om te squatten of bankdrukken? Welke ruimte heb je beschikbaar en met hoe groot zijn de groepen die komen trainen?"

Container met rekken

Jelle heeft al jarenlang een bedrijf in de buitensport en ontwikkelde het idee voor de Gymboxx samen met Arthur Baars die een technisch bedrijf heeft. Ze maken elke Gymboxx zelf. Arthur: "We gebruiken een container als opslag voor sportmaterialen met rekken aan de buitenkant. Zo kun je met

de hele klas functioneel trainen. Jelle geeft ook graag een training om te laten zien hoe je ermee om kunt gaan en welke programma's je kunt bieden."

Het trainen verplaatsen naar buiten, dat is volgens Jelle en Arthur echt iets van de toekomst. "Daar zijn we van overtuigd! Heb je er zelf geen ruimte voor, dan kun je misschien samenwerken met een andere organisatie. Zo heeft bijvoorbeeld al een school een Gymboxx geplaatst bij een voetbalvereniging en een gemeente bij een hockeyclub. Zo kunnen er meer partijen gebruik van maken."

Hufterproof & duurzaam

Een Gymboxx is niet alleen veel goedkoper dan het bouwen en inrichten van een normale gym, het is ook veel duurzamer. Jelle: "Ze zijn gemaakt van RVS, hufterproof en gaan dus lang mee. Bij een verhuizing kan de Gymboxx ook gewoon mee naar de nieuwe locatie. We kunnen de boxx ook leveren met een groen dak en voor de verlichting werken we met een zonnepaneeltje. Dat duurzame aspect vinden wij heel belangrijk. Leerlingen kunnen met de Gymboxx op een verantwoorde manier sporten in de buitenruimte en echt, dat is ook in de winter een hele fijne en gezonde keuze."

www.gymboxx.nl

@gymboxx_gouda_zoetermeer

PRAKTIJK

TOPIC

Samen bewegen regelen in de praktijk

Het eerste concept van het boek 'Samen bewegen regelen' was voor ons, twee vakleerkrachten in Delft, een aanleiding om te gaan experimenteren met regeltaken in het bewegingsonderwijs. Op beide scholen zijn kinderen al bekend met een sturende rol in het organiseren van allerlei activiteiten. De beginsituatie is daarom gunstig voor zo'n experiment en de schoolvisie past bij de algemene doelstelling van het doeldomein Samen bewegen regelen. Nieuw is de stap om regeltaken op te nemen in het vakleerplan en specifiek te koppelen aan een bepaalde lessenreeks. Hieronder een verslag van zo'n lessenreeks, waaruit blijkt welke methodische regelknoppen de leerkrachten hebben gebruikt. | Tekst

Nick Keijser en Koen Lahnstein

Inplannen van regeltaken in vakleerplan

Het hanteren van een planning van samen bewegen regelen is positief bevallen. Het plannen van regeltaken in het vakleerplan dwong ons om bewust keuzes te maken welke regeltaken beter leerbaar

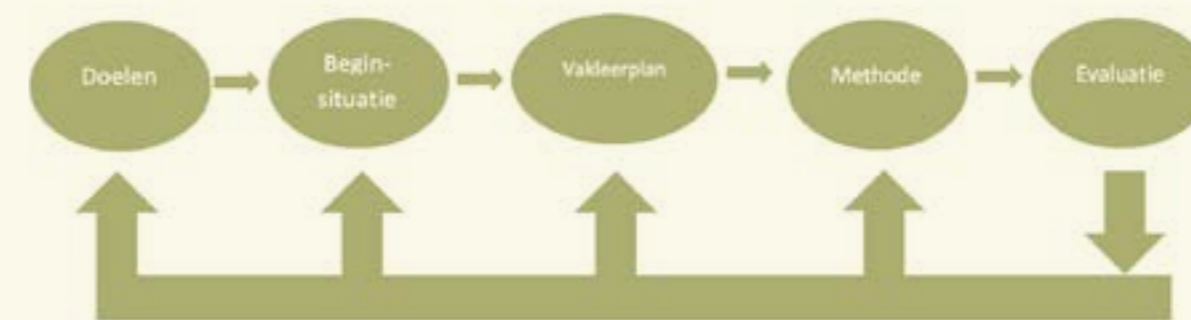
zijn op jonge of op oude leeftijd en welke regeltaken beter passen bij eenvoudige of complexe beweegactiviteiten en organisatievormen. Bijvoorbeeld in een bepaalde lessenreeks beginnen leerlingen met het klaarzetten en herstellen van klein en groot materiaal. Dit is een

relatief eenvoudige taak. Aan het einde van de reeks krijgen leerlingen de taak de arrangementen aan te passen aan de bewegingsvaardigheden van de bewegers.

Voor de periode van de herfst tot de kerstvakantie is een planning gemaakt, die we in de praktijk hebben uitgetoetst (zie tabel 1). Zoals elke planning gaat het in de praktijk toch weer anders, maar het experiment heeft ons wel veel geleerd. Enkele ervaringen willen we hieronder met je delen.

Lessenreeks

Eén experiment was om vier lessen achter elkaar te geven met dezelfde beweegactiviteiten, waarbij de leerlingen ook de regeltaak aanpassen van het arrangement en dit beter gingen leren uitvoeren. De les bestond uit de volgende vijf onderdelen: bobbelbaan, wendsprong, rollen schuin vlak tot tipsalto, circusactiviteiten en lijnbal. De eerste les was een traditionele les waarbij de

leerkracht het voortouw had bij de introductie van de activiteiten. In de tweede les gingen de leerlingen bij binnenkomst in de zaal direct aan de slag met de bekende activiteiten. We merkten dat bij les 3 en 4 de motivatie aanwezig bleef als de kinderen meer ruimte kregen om dit vervolgens zelf te regelen. Bij les 4 zagen we dat de leerlingen veel met elkaar in gesprek raakten. Kinderen gingen vanuit zichzelf met het groepje overleggen om de activiteit aan te passen en uitdagend te houden. Er kwamen hele creatieve ideeën uit. Bijvoorbeeld lijnbal werd gecombineerd met een 'afregel' vanuit trefbal. Tijdens het afleggen van de bobbelbaan werd materiaal meegenomen. De kinderen namen onder andere hoepels mee die zij samen vasthielden, waardoor er moest worden samengewerkt om de overkant te bereiken. Een bobbelbaan

'Stille' kinderen bloeien helemaal op doordat zij zich steeds beter durven uit te spreken en kinderen durven aan te spreken

werd gecombineerd met een groen spelelement.

Wanneer je een aantal lessen dezelfde beweegactiviteiten aanbiedt, kun je met samen bewegen regelen de verdiepende laag vinden. Soms moet je als vakdocent durven wachten met ingrijpen en de leerlingen met elkaar laten nadenken over de activiteit. De leerlingen bleven gemotiveerd voor bewegen verbeteren en bewegen regelen. Met als voordeel minder instructietijd en meer tijd om te bewegen.

Regelbord

Aan het einde van een les en de lessenreeks hebben we de leerlingen laten nadenken over de verschillende regelthema's en regeltaken die centraal stonden. Tijdens de laatste les van de reeks omschreven de kinderen alle regeltaken die zij hebben geleerd op het regelbord. Vragen die

beantwoord zijn: Wat voor regeltaken horen bij verschillende kernactiviteiten? Wat doet een juniorcoach als een beweger iets goed doet? Hoe geef je een tip en top? Op welke spelregels let je? Hoe zorg je voor enthousiasme van een klasgenoot tijdens het bewegen. De kinderen kwamen met de volgende antwoorden: matjes aanschuiven, circus-materiaal goed opruimen, start- en stopsignaal geven tijdens het stoeien, elkaar troosten, meelopen naar de kleedkamer om te koelen, compliment geven over het rollen, tips geven over het duikelen en schuilplaatsen bouwen tijdens het buskruid spel.

Vrije lessen

We hebben ook geëxperimenteerd met vrije lessen. Als je een aantal weken achter elkaar een vrije les geeft met veel vrijheid, het maken van eigen keuzes en inbreng werkt

dat motiverend voor leerlingen. De leerlingen bepalen zelf de duur en de volgorde van de activiteiten. Tijdens een vrije les is het regelthema 'afspraken' van belang, omdat kinderen bijvoorbeeld met elkaar gaan overleggen wie met wie en wat en waar ze willen bewegen. We proberen hiermee de sociale interacties te bevorderen. Samen bewegen zorgt voor een hoop plezier, betrokkenheid en vriendschap tijdens het bewegen. Het wordt nog interessanter als kinderen in een twee- of drietal moeten samenwerken binnen een vrije les. Deze aanpak vereist nog meer korte overlegmomenten.

Een vrije les wordt voor het samen bewegen regelen boeiender als er niet alleen individuele beweegactiviteiten worden aangeboden, maar ook spelvormen. Als je in een vrije les een spel aanbiedt met teams die tegen elkaar strijden merken we dat kinderen in het extreme nog intensiever met elkaar moeten samenwerken om de activiteit te laten lopen. Kinderen moeten met elkaar in gesprek gaan om taken, regels en afspraken te maken. Tijdens het spel kunnen kinderen op elk moment instappen. Dit is niet altijd de bedoeling als het spel al bezig is. Dit vraagt om overleg tussen de leerlingen. Mag een leerling gelijk meespelen? Moet de leerling die instapt beginnen als wachter? De leerlingen buigen zich over deze vragen en lossen dit samen op. De leerlingen maken zelf ook aantallen die het spel willen spelen.

Een voorbeeld is een trefbalspel waarbij de kinderen acht tegen acht willen spelen. Terwijl het wenselijk is vanuit de vakdocent om vier tegen vier te spelen. Dit arrangement is zo gebouwd dat vier tegen vier goed werkt, maar de kinderen gingen op het kleine veldje acht tegen acht spelen. Ook werd de teamsamenstelling drie tegen acht om te bewijzen dat de minderheid nog kon winnen. De vraag is of dit past binnen de regeluitdaging van sociaal rechtvaardig? In de ogen van de kinderen wel, die wilden het graag uitproberen. Wij hebben dit toegelaten maar zijn wel het gesprek aangegaan met de

We proberen de kinderen voor te bereiden op wat er op het plein, bij de sportvereniging of later in de maatschappij kan gebeuren

Juniorcoaches

Het leren regelen is op basisschool de Waterhof en de Freinetschool Delft ook gekoppeld aan het uitvoeren van de regelrol als juniorcoach (in het boek Teamleider). De juniorcoach is leidend in het organiseren van de activiteit in samenwerking met de groep. De kinderen leren in het kader burgerschap en socialisatie echte life skills. Hoe sta je voor een groep? Durf je een beslissing te maken? Hoe is je lichaamstaal? Kun je kinderen aanspreken op gedrag? Hoe geef je positieve feedback? We proberen de kinderen voor te bereiden op wat er op het plein, bij de sportvereniging of later in de maatschappij kan gebeuren. Het leren van deze rol als juniorcoach vraagt ook om bewuste keuzes in het vakleerplan: waar, wanneer en met wie kan een leerling de rol van juniorcoach goed leren?

Alle kinderen mogen vanaf groep 3 tijdens de eigen les bewegingsonderwijs twee keer per schooljaar juniorcoach zijn (Keijser, 2022). De

Tabel 1 Planning van de regeltaken op basisschool de Waterhof en de Freinetschool Delft

Week	Bewegen verbeteren les 1	Bewegen verbeteren les 2	Organisatievorm	Regelthema en regeltaken	Wegenwacht:
1	<ul style="list-style-type: none"> • Bobbelbaan laag • Wendsprong via de plank • Rollen verhoogd schuin vlak • Lijnbal 1 met 1 • Circus: draaiend en gooiend 	<ul style="list-style-type: none"> • Bobbelbaan laag • Wendsprong via de plank • Rollen verhoogd schuin vlak • Lijnbal 1 met 1 • Circus: draaiend en gooiend 	Les 1 en 2: vijf onderdelen (rollen verplicht)	Arrangeren: Herstellen	<ul style="list-style-type: none"> 1 Aanschuiven van de matjes 2 Rechtop zetten van de pilonnen 3 Ballen opruimen 4 Opruimen circus-materiaal 5 Stop pilon neerzetten
2	<ul style="list-style-type: none"> • Bobbelbaan hoog • Wendsprong via de plank • Rollen verhoogd schuin vlak • Lijnbal 1 met 1 • Circus: show in de circustent 	<ul style="list-style-type: none"> • Bobbelbaan hoog • Wendsprong via de plank • Rollen verhoogd schuin vlak • Lijnbal 1 met 1 • Circus: show in de circustent 	Les 3 en 4: vijf onderdelen (circus verplicht)	Assisteren: Coachen	<p>Coach: Leerlingen geven tips en/of tops over de uitvoering van lijnbal. Bij de grote bal 'met twee handen gooien'. Leerlingen geven tips en tops (hamburgermethode) bij het rollen: 'twee voeten afzetten' 'klein maken' 'mag op je eigen manier rollen'</p>
3	<ul style="list-style-type: none"> • Pilontrfbal met eiland • Kaatsenballen diversen ballen • Duikelen aan de ringen • Matten tikspel • Stoeispelen keuze 	<ul style="list-style-type: none"> • Pilontrfbal met eiland • Kaatsenballen diversen ballen • Duikelen aan de ringen • Matten tikspel • Stoeispelen keuze 	Les 1 en 2: Vrije les vijf onderdelen (duikelen verplicht)	Afspreken: Uitspreken Aanspreken Bespreken	<p>Aanvoerder: geef een tip 'klein als sonic' bij duikelen papegaaiengreep</p> <p>Scheidsrechter: let op de 'afregel' tijdens het trefbal hoofd is heilig</p> <p>Burgemeester: bespreek de regels via het 'regelbord' d.m.v. gesloten vragen.</p>

kinderen uit groep 6 en 7 worden ook juniorcoach tijdens de les bewegingsonderwijs aan de kleuters in de speelzaal en op het kleuterplein tijdens het buitenspelen. De kinderen uit groep 8 zijn juniorcoach tijdens het buitenspelen van groep 3 tot en met 8 tijdens BeweegWijs.

Wat ook opvalt is dat er een aantal zwakke beweges met grote regelmaat juniorcoach willen zijn. Misschien ervaren zij dat bewegen verbeteren er niet meer in zit en willen zij zich meer richten op bewegen regelen. De juniorcoach ervaart meer zelfvertrouwen waardoor bewegen

verbeteren hoogstwaarschijnlijk ook weer aantrekkelijk wordt. Deze kinderen waarderen bewegen meer waardoor zij meer betrokken blijven bij de les. Dit is voor ons ook een reguleringssuitdaging. Wanneer wil de leerling beter worden in bewegen regelen of is het omdat de leerling bewegen verbeteren wil ontlopen. Een aantal kinderen die vaak juniorcoaches willen zijn, geven aan dat deze regelende rol aanspreekt omdat zij er erg bekwaam in zijn. Soms zien we de wat 'stille' kinderen helemaal opbloeien doordat zij zich steeds beter durven uit te spreken en kinderen durven aan te spreken.

Een andere vraag is hoe lang een leerling een bepaalde rol mag of moet blijven uitvoeren. Bijvoorbeeld bij het geven van tips en tops bij de beweegactiviteit rollen over de schuine mat. De 'Tiptop Geveer' heeft deze regeltaak ongeveer tien minuten uitgevoerd. De ervaring leert dat tips makkelijk gegeven worden maar dat tops wat moeilijk bleken, vooral bij 'geen vriendjes'. De tips en tops zijn gekoppeld aan de lesdoelen zodat de leerlingen weten waar zij op moeten letten.

De juniorcoaches assisteren een klasgenoot die vanwege lichamelijk of mentaal ongemak niet meer kunnen

deelnemen aan de activiteiten. Deze fysieke en mentale zorg werkt erg stimulerend om weer snel deel te nemen aan de activiteit. Daarnaast zorgt het voor een betere sfeer onder de leerlingen. Meestal is aandacht geven al genoeg om de pijn te doen verdwijnen. Soms wordt een leerling boos en gaat even afkoelen in de kleedkamer. De juniorcoach gaat dan kijken hoe het met deze leerling gaat. Na een slokje water en een gesprekje zien we de leerling weer snel deelnemen aan de les. Wanneer een leerling een schram heeft haalt de juniorcoach de EHBO-koffer en plakt een pleister. Daarnaast wijst de juniorcoach de leerkracht op leerlingen die een 'groot ongemak' hebben. Opvallend is dat de meeste kinderen graag juniorcoach willen zijn. Het is een populaire taak.

Terugblik op de experimenten

We merkten dat de verschillende regeltaken tijdens de les door elkaar heen lopen. Dit is geen probleem. In de planning staan per les een of twee regeltaken centraal. Als we zien dat de kinderen het arrangement aanpassen en tegelijkertijd de spelregels controleren is dat een positieve ontwikkeling. Zo zijn er ook kinderen die tijdens het balanceren de beweges beveiligen door een handje te geven maar tegelijkertijd tips geven over het beter laten uitvoeren van het lopen over de schuine bank. Daarnaast zetten de regelaars de pilonnen op de banken en dagen zij de beweges uit om met materialen te balanceren. Dit was niet gepland maar wel goed bedacht van de kinderen. Differentiëren binnen bewegen regelen is zo ook mogelijk.

Planmatig werken binnen het doel-domein samen bewegen regelen is

zeer positief bevallen. Je denkt goed na over de opbouw van thema's van makkelijk naar moeilijk bijvoorbeeld van arrangeren naar afspreken. Het klaarzetten van materiaal is eenvoudiger dan andere kinderen aanspreken op hun gedrag. Ook de opbouw binnen een thema verduidelijkt het leerproces zoals bij afspreken de volgorde van vertellen, controleren en overleggen. Samen bewegen regelen hebben we ervaren als een leerproces voor de kinderen maar ook voor de vakdocent. Het is een waardevolle toevoeging voor je onderwijs. ●

Samen bewegen regelen hebben we ervaren als een leerproces voor de kinderen maar ook voor de vakdocent

Bronnen

Schrijfgroep (ter perse). *Samen bewegen regelen in het basisonderwijs*. Arko Sports Media.

Keijser, N. (2022). Juniorcoach. *LO Magazine*, 110(6), 42-44.

Contact

n.keijser@scodelft.nl

Nick Keijser is docent bewegingsonderwijs en coach dynamische schooldag op basisschool De Waterhof. K.lahnstein@librijn.nl

Koen Lahnstein is docent bewegingsonderwijs op basisschool Freinet-school Delft en vakgroep coördinator bewegingsonderwijs van de stichting Librijn.

Foto's

Nick Keijser

Kernwoorden

bewegen regelen, regelfuncties, regeltaken, regelrollen

Samen bewegen regelen: methodische regelknoppen

Dit artikel is onderdeel van reeks topic-artikelen in dit magazine. In deze artikelen is geprobeerd het moeilijk tastbare en meetbare item 'bewegen regelen' handvatten te geven. Maar hoe ziet zo iets er dan uit in de praktijk? Hoe kunnen leerkrachten de achterliggende theorie vertalen naar de eigen praktijksituatie? Hoe kunnen deze thema's methodisch worden opgenomen in de lessen bewegingsonderwijs? In dit artikel worden drie regelthema's (drie A's) met een praktijkvoorbeeld geschetst: Arrangeren bij verspringen, Assisteren bij acrogym en Afspreken bij politie & boefje. | **Tekst** Corike van de Merwe en Femke Rikkink

Beweegactiviteit verspringen

Opdracht

Springer: neem een aanloop vanaf de pion, zet met één voet af op de reutherplank en land met twee voeten zo ver als je kan op de dikke mat.

Scheidsrechter: leg een pittenzakje op de rand van de mat neer waar de springer is geland.

Wachter: wacht in de rij bij de pion.

Arrangement (voor 1 situatie):

- een pion; start van de aanloop;
- een reutherplank;
- een matje; tussen reutherplank en dikke mat;
- een dikke mat;
- zes pittenzakken; in zes verschillende kleuren;
- zes leerlingen; een springer, een scheidsrechter en vier wachters.

Regels

Startregels:

- een leerling gaat naast de mat staan, dit is de scheidsrechter;
- de andere leerlingen maken een rij bij de pion.

Regels springer:

- spring als de springer voor je van de mat af is;
- land op twee voeten.

Regels scheidsrechter:

- meet bij de hak af waar de springer is geland, leg hier het pittenzakje neer.

Einde spel: als alle springers meerdere keren hebben gesprongen.

- Springer → scheidsrechter → wachter → springer

Regeltaken, regelrollen en regelknoppen

Regeltaken en regelrollen zijn universeel te gebruiken gedurende de basisschoolperiode. Uit de regeltaken en bijbehorende regelrollen, vloeien zogenaamde regelknoppen voort. Voor een overzicht van de regelknoppen zie tabel 1. In het boek 'Samen bewegen regelen in het basisonderwijs' zijn de negen regeltaken praktisch uitgewerkt voor negen verschillende beweegactiviteiten, waarbij een opbouw duidelijk wordt van groep 1 naar groep 8. In dit artikel worden drie andere beweegactiviteiten verkort uitgewerkt om duidelijk te maken hoe de regelknoppen gebruikt kunnen worden.

Methodische regelknoppen

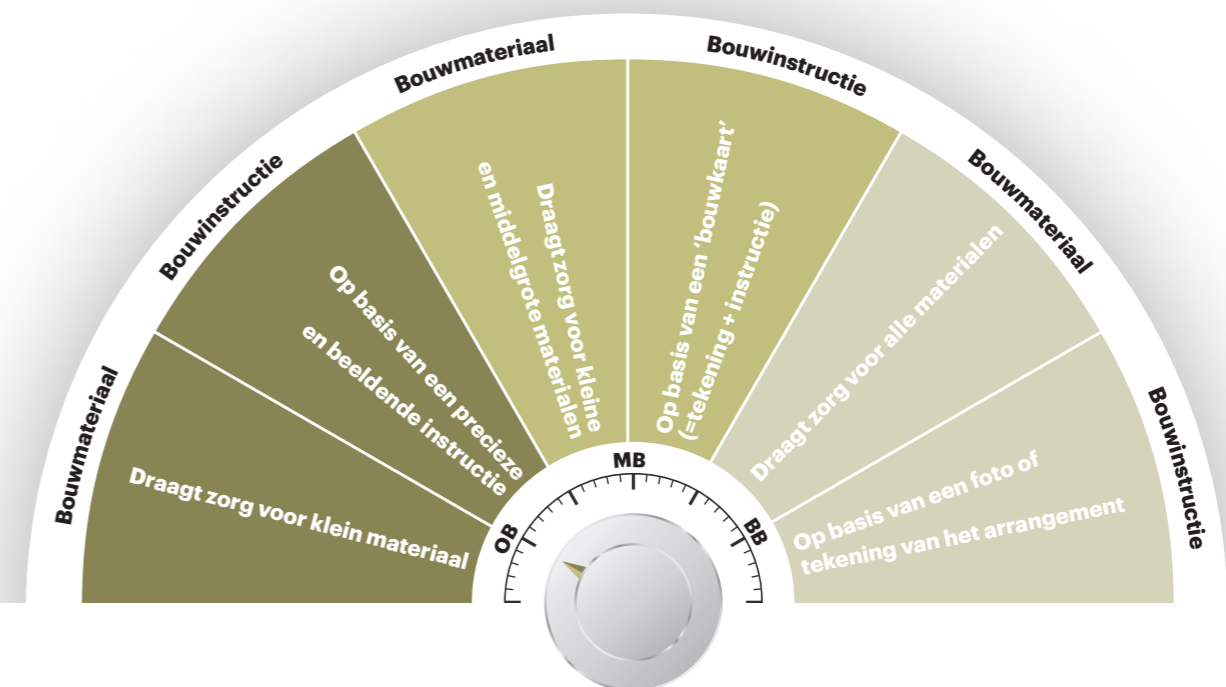
Een regelknop is een metafoor voor kleine methodische aanpassingen waarmee een leerkracht het uitvoeren van een regeltaak makkelijker of moeilijker kan maken. Bijvoorbeeld het klaarzetten van een mat is makkelijker als de leerkracht op de grond tekent waar de mat moet liggen en moeilijker als de leerkracht alleen een verbale instructie geeft. Vandaar de metafoor van de regelknop die van makkelijk naar moeilijk(er) gedraaid kan worden (zie figuur 1 Bouwknop Bouwer).

De afstelling van een regelknop is niet alleen afhankelijk van de doelstelling van de leerkracht, maar ook van de beginsituatie van een groep. Een goede bepaling van de beginsituatie is essentieel. De uitdaging is dat de beginsituatie moeilijk meetbaar en afhankelijk is van heel veel factoren.

Tabel 1 Overzicht regeltaken, regelrollen en regelknoppen

Doeldomein	Regelthema	Regeltaak	Regelrol	Regelknoppen
Samen bewegen regelen	Arrangeren van een beweegcontext	Op-en afbouwen	Bouwer	2 bouwknoppen • Welk bouw materiaal? • Welke bouw instructie?
		Herstellen	Hersteller	2 herstelknoppen • Wanneer herstelactie? • Welk doordraaisysteem?
		Aanpassen	Architect	2 aanpasknoppen • Voor wie? • Welke ontwerpruimte?
	Assisteren bij een beweegactiviteit	Verzorgen	Verzorger	2 verzorgknoppen • Welke fysieke zorg? • Welke mentale zorg?
		Beveiligen	Beveiligger	2 beveiligingsknoppen • Welke fysieke ondersteuning? • Welke fysieke hulpverlening?
		Coachen	Coach	2 coachknoppen • Welke leerhulp? • Wat is de strekking van de leerhulp?
	Afspreken van regels	Vertellen	Teamleider	2 vertelknoppen • Hoeveel regels? • Welke partij/functionieverdeling?
		Controleren	Scheidsrechter	2 controleknoppen • Welke maatregel? • Welke regelovertrekking?
		Overleggen	Burgermeester	2 overlegknoppen • Wanneer overleggen? • Welk belang?

Figuur 1 Bouwknop Bouwer

De uiteenzetting hiervan is te vinden het artikel van Jeroen Steenman (2023) over de beginsituatie van samen bewegen regelen. De beginsituatie van de groep bepaalt in hoeverre de regelknop opgedraaid kan worden.

Arrangeren bij verspringen

Binnen het regelthema arrangeren van een beweegcontext zijn er drie regeltaken: op- en afbouwen, herstellen en aanpassen. Hierbij horen de regelrollen 'bouwer', 'hersteller' en 'architect'. De regeltaak op- en afbouwen is uitgewerkt binnen de beweegactiviteit verspringen.

Regelrol: bouwer

Bijvoorbeeld; op basisschool de Zevenster wordt deze week onder andere verspringen aangeboden. Op maandag bouwt groep 4 de arrangementen op en op donderdag groep 8. De regelrollen zijn bij beide groepen hetzelfde, de leerlingen zijn 'bouwer'. De complexiteit van deze regelrol neemt gedurende de jaren toe.

Bouwknop: welk bouw materiaal?

De eerste bouwknop 'Welk bouw materiaal' laat zien dat de bouwers uit groep 4 samen met de leerkracht de dikke mat plaatsen en zelfstandig zorgdragen voor de reutherplank, kleine mat en pittenzakken. Het groepje bouwers uit groep 8 zorgt gezamenlijk voor het gehele arrangement, zowel de grote als de kleine materialen.

Bouwknop: welke bouw instructie?

De tweede bouwknop 'Welke bouw instructie' is ook van invloed op de moeilijkheid van de regeltaak. De leerlingen uit groep 4 worden door hun leerkracht heel gedetailleerd geïnstrueerd over de wijze van opbouwen; er volgt een instructie met wie doet wat, waar, wanneer, op welke manier en wat daarna. Bij groep 8 draait de leerkracht de regelknop verder open. De leerkracht geeft de bouwers ook een bouw instructie, maar hier in de vorm van een afbeelding van het verspringarrangement. De bouwers bepalen aan de hand van de afbeelding zelf de taakverdeling.

Beweegactiviteit acrogym

Opdracht

Balanceerder: lees wat de opdracht is op de leskaart, probeer deze opdracht uit te voeren en even te blijven staan.

Arrangement (voor 1 situatie):

- vier matjes; aan elkaar geschoven;
- leskaarten met verschillende acrogym opdrachten;
- zes leerlingen; vier balanceerders en twee beveiligers.

Regels

Startregels:

- schoenen uit.

Regels balanceerder:

- rustig op- en afstappen;
- 'stop' of 'au' is stoppen.

Regels beveiligers:

- geef een hand met polsgreep;
- let op de houding van de balanceerders;
- vang een balanceerder op bij balansverstoringen.

Einde spel: als het gelukt is om de opdracht uit te voeren, kies een nieuwe leskaart.

Beveiligers → balanceerders → beveiligers

Tijdens het wisselmoment mag je het resultaat laten zien aan de groep.

Assisteren bij acrogym

Binnen het regelthema assisteren bij een beweegactiviteit zijn er drie regeltaken: verzorgen, beveiligen en coachen. Hierbij horen de regelrollen 'verzorger', 'beveiligers' en 'coach'. De regeltaak beveiligen is uitgewerkt binnen de beweegactiviteit acrogym.

Regelrol: beveiligers

Bijvoorbeeld; op basisschool de Schothorst wordt acrogym aangeboden. De leerkracht gebruikt leskaarten en de leerlingen kunnen aan de hand van het aantal sterren op een kaart bepalen welke moeilijkheidsgraad ze gaan uitvoeren. De beveiligingsrollen zijn in alle groepen hetzelfde, deze leerlingen zijn naast beweges ook beveiligers. Het beveiligen wordt moeilijker naarmate de beweegactiviteit complexer wordt.

Beveiligingsknop: welke fysieke ondersteuning?

De eerste beveiligingsknop 'Welke fysieke ondersteuning' geeft aan op welk niveau de beveiligers dient te ondersteunen. Ter ondersteuning staat de beveiligers voor – of achter de beweges om balansverstoringen op te kunnen vangen. Het ondersteunen bij een beweges die rechtop staat op een relatief stabiel vlak is makkelijker te ondersteunen dan een beweges die achterover hangt in balans met een mede-beweges.

Beveiligingsknop: welke fysieke hulpverlening?

Voor de tweede beveiligingsknop 'Welke fysieke hulpverlening' geldt deels hetzelfde. Hulpverleners bij een drie persoons piramide is makkelijker dan hulpverleners bij een zes persoons piramide met drie lagen. Onder andere de hoogte en de instabiliteit van een grotere piramide vraagt om complexere hulpverlening. Hulpverleners is ook makkelijker als de beweges opstapt op een goed gemaakt stabiel plateau, dan op een schuin vlak van smalle benen.

Afspreken van regels bij Politie & boefje

Binnen het regelthema afspreken van regels bij een beweegactiviteit zijn er drie regeltaken: vertellen, controleren en overleggen. Hierbij horen de regelrollen 'teamleider', 'scheidsrechter' en 'burgermeester'. De regeltaak overleggen is uitgewerkt binnen de beweegactiviteit Politie & boefje.

Regelrol: burgermeester

Een voorbeeld; op basisscholen De Aquamarijn en Het Zwaluwnest wordt deze week onder andere Politie & boefje aangeboden. Groep 3 van De Aquamarijn heeft afgelopen jaren Politie & boefje gedaan, groep 3 van Het Zwaluwnest nog niet. De regelrol bij beide groepen is hetzelfde, leerlingen zijn 'burgermeester'. De complexiteit van de regelrol neemt toe als leerlingen meer ervaring hebben opgedaan in de beweegactiviteit.

Overlegknop: wanneer overleggen?

De eerste overlegknop is 'Wanneer overleggen?'. Bij groep 3 zonder ervaring met Politie & boefje begint de leerkracht met een groepje leerlingen in de kring. De leerkracht legt uit op welke stip de pion eerst wordt neergezet. Als de boef drie keer heeft gewonnen, gaat de pion de volgende keer één stip verder van de mat. Als de boef drie keer heeft verloren, gaat de pion de volgende keer één stip dichterbij de mat toe. De leerlingen van de andere groep 3 weten al hoe Politie & boefje gaat. Tijdens het spel blijkt dat de boef vaak wint. De boef mag zelf de pion schuiven en samen met de politie overleggen op welke stip de pion wordt neergezet.

Overlegknop: welk belang?

De tweede overlegknop is 'Welk belang?'. Bij Politie & boefje is er sprake van tegengesteld belang; als de pion een stip verder van de mat af staat, is het makkelijker voor de boef en moeilijker voor de politie en andersom. De leerkracht kan de leerlingen helpen door de regel 'drie keer gewonnen/verloren is een stip naar voren/achteren' te hanteren.

Beweegactiviteit Politie & boefje

Opdracht

Politie: probeer de boef te tikken wanneer de boef het pittenzakje heeft gepakt.
Boef: pak het pittenzakje en probeer ongetikt in het boevenhuis te komen.
Wachter: wacht op de wachtbank.

Arrangement (voor 1 situatie):

- drie leerlingen; één politie agent, één boef en één wachter;
- een matje (politiebureau);
- een grote pion op 70 cm van het matje, met een pittenzakje daarop en twee daaronder (de kluis met één zak goud erop en twee zakken goud in de kluis);
- vanaf het matje tot aan de kluis om de 10 cm een rode sticker op de grond;
- gele lijn op 7,5 meter vanaf de pion (het boevenhuis);
- een wachtbank.

Regels

Startregels:

- de agent start op de mat;
- de agent start achter de gele lijn;
- de agent legt een pittenzakje op de pion.

Regels politie:

- je mag van de mat af als de boef het pittenzakje pakt.

Regels boef:

- getikt: de agent krijgt het zakje en legt deze op de mat;
- niet getikt: de boef krijgt het zakje en legt deze achter de gele lijn.

Einde spel na drie keer spelen.

Boef → agent → wachter → boef

Hoe nu verder?

Deze praktijkuitwerkingen zijn een eerste opzet om de werking van de regelknoppen te verduidelijken. Net als bij het beter leren bewegen verschillen groepen en leerlingen ook binnen het doeldomein samen bewegen regelen van niveau. Er kan aangesloten worden op ieder niveau door te draaien aan de verschillende regelknoppen. Dus... zet regelrollen in, bepaal in hoeverre de regelknoppen open kunnen in jouw groepen en ontdek welke leerwinst er te halen valt. ●

Bronnen

Schrijfgroep (ter perse). *Samen bewegen regelen in het basisonderwijs*. Arko Sports Media.
Keijser, N. & Lahnstein (2023). Samen bewegen regelen in de praktijk. *LO Magazine 111(2)*, 18-21.
Opstoel, K., De Martelaer, K., Jacobs, F., Prins, F., Haerens L., & Van Tartwijk, J. (2023). Reguleringdoelen in po. *LO Magazine 111(2)*, 4-6.
Steenman, J. (2023). De beginsituatie voor Samen bewegen regelen. *LO Magazine 111(2)*, 10-13.

Contact

c.vandemerwe@slo.nl

Corike van de Merwe is leerplanontwikkelaar Bewegen & Sport primair onderwijs bij SLO.

f.m.rikkink@saxion.nl

Femke Rikkink is docent bewegingsonderwijs bij Saxion Pabo.

Foto's

Anita Riemersma

Kernwoorden

samen bewegen regelen, zelfregulering, regelthema, regeltaak, regelrol

Lesgeven in het speciaal onderwijs 4

Een kijkje in de gymzaal van Mike Russchen

In deze artikelenreeks nemen Anna-Maria van Dillen en Christa Rietberg een kijkje bij vakcollega's die werken in de verschillende typen speciaal onderwijs (so). Wat drijft hen en welke issues spelen in dit werk? In het vierde artikel gaan ze naar een cluster 1 school. Onder cluster 1 van het speciaal onderwijs vallen de scholen voor leerlingen die blind of slechtziend zijn. Vaak hebben deze leerlingen naast de visuele beperking één of meerdere andere ondersteuningsbehoeftes. De meeste leerlingen met een visuele beperking gaan naar het reguliere onderwijs met extra ondersteuning. Ongeveer 2500 leerlingen gaan naar een cluster 1 school of worden begeleid door cluster 1 onderwijs. In Nederland bieden twee instellingen cluster 1 onderwijs en ondersteuning: Bartiméus, waar we vandaag te gast zijn, en Koninklijke Visio. | **Tekst** Anna-Maria van Dillen en Christa Rietberg

Inleiding

Op steenworp afstand van het KVLO gebouw in Zeist, vinden we het expertisecentrum Bartiméus. De school heeft een so en vso-afdeling. Op de vso-school in Zeist zitten 45

leerlingen. Als we bij Bartiméus aankomen valt ons meteen een aantal dingen op. Er zijn veel rechte paden gemaakt met geleidingslijnen. Ook zien we onderweg gebouwen en richtingaanwijzers met veel contrasterende kleuren,

zodat ook de slechtziende leerlingen de omgeving goed kunnen onderscheiden. Daarnaast hebben alle lanen een straatnaam gekregen met een herkenbaar thema wat hoorbaar is. We lopen langs de Fonteinstraat. Hier staat ook een fontein. We staan even stil en sluiten de ogen. We horen inderdaad het water uit de fontein goed stromen. Rondwalend over het terrein zien we verder naast de school, een diagnostisch centrum, vier woningen met woongroepen en een logeershuis voor leerlingen die het weekend kunnen komen logeren. Er zijn qua sportfaciliteiten één gymzaal, een hardloopbaan en een voetbalveld aanwezig.

Wat drijft je om te werken in het speciaal onderwijs?

Mike geeft aan dat hij het mooi vindt om heel persoonlijk onderwijs te bieden. "Elke leerling heeft specifieke mogelijkheden, dat vraagt om maatwerk en heel veel differentiëren. Er zijn veel leerlingen die bijkomende problematieken hebben. De leerlingen zitten bij ons omdat visus voorliggend is, alleen is dat voor elke leerling weer anders." De klassen bestaan uit kleine groepen leerlingen zodat zij genoeg bewegingsruimte hebben. Daarnaast wordt er veel gebruik gemaakt van geluid in de les, zoals rinkelballen in verschillende maten, waarop leerlingen zich dan beter kunnen focussen. Mike geeft ook aan dat je moet voorkomen dat de leerlingen vanwege hun visuele beperking in een sociaal isolement raken, daarom is er ook veel aandacht om leuke activiteiten met elkaar te doen en uitstapjes met elkaar te maken. Zeker na de coronaperiode starten we dit weer met elkaar op.

De accommodatie als belangrijke basis om tot ontwikkeling te komen

Als we de gymzaal inlopen bij Mike zien we een duidelijk aangepaste zaal voor de doelgroep. Er zijn weinig lijnen in de zaal. We zien alleen een volleybalveld en die is even groot als een goalbalveld. De lijnen zijn voelbaar en Mike geeft aan dat dit uniek is in Nederland.

Goalbal met rinkelballen

In de gymzaal zien we de contrasterende kleuren ook weer heel duidelijk terug. De vloer is lichtblauw met felgele lijnen. De muren zijn zacht, bedoeld voor een zo optimaal mogelijke akoestiek. Mike geeft aan dat veel leerlingen last hebben van prikkels, wanneer er te veel lawaai is. Daarnaast focussen de leerlingen zich juist op auditieve prikkels vanwege hun visuele beperking. Dit betekent dat er zoveel mogelijk ruis voorkomen moet worden.

Speciale zaal met weinig lijnen, zachte wanden, felle kleuren

In de materialenberging zien we ook weer de contrasterende kleuren terug met ballen in allerlei felle kleuren. Ook liggen er genoeg goalballen (ballen met een belletje). Mike geeft aan dat er een mooie samenwerking is met goalbal Nederland. Het Nederlandse jeugdteam van goalbal traint ook in de zaal.

In de kast zie ik allerlei felgekleurde hesjes hangen in plaats van lintjes. Mike geeft aan dat lintjes niet duidelijk genoeg zijn voor de doelgroep om onderscheid te maken in de functies bij activiteiten. Mike jaagt jaarlijks ook veel rollen fluoriderende tape er doorheen. "Ik accentueer bijvoorbeeld het einde van de bank bij balanceren, het springvlak, de afstand voor miksituaties en het mikvlak."

Werken in kleine groepen

De groepen zijn klein, zodat de leerlingen genoeg bewegingsruimte hebben en Mike hen genoeg individuele aandacht kan geven. De groepen zijn hier ingedeeld op cognitieve. Er wordt ook wel eens groep doorbrekend gewerkt, omdat de klassen klein zijn en we op die manier ook kunnen werken aan bijvoorbeeld groepsspellen.

Mike zegt dat de leerlingen altijd gemotiveerd zijn en enorm veel zin

hebben in de lessen bewegingsonderwijs. Soms is dit bij de start op deze school anders. Veel leerlingen komen met negatieve ervaringen binnen. "Ik train hen dan op zelfstandigheid en het opnieuw verkrijgen van vertrouwen. Ook hier geldt dat de leerlingen enorme behoefte hebben aan autonomie. Ik puzzel naar mogelijkheden om hen dat zoveel mogelijk binnen het aanbod van de activiteiten te geven. Het is fantastisch als ik ze zie groeien en zie stralen als iets ze opeens zelfstandig lukt. Daarbij is het ook steeds een uitdaging om activiteiten passend te maken op hun eigen niveau, de leerlingen vertrouwen te geven. De verbinding met elke leerling is daarbij de sleutel tot ontwikkeling." Mike geeft aan ook met de leerlingen veel te overleggen over de keuze van de activiteiten in de jaarplanning. Hij werkt met een jaarplanning vanuit de leerlijnen die hij zoveel mogelijk passend maakt voor elke individuele leerling.

Wat biedt de school verder aan?

Mike noemt dat ze met de andere speciaal onderwijs scholen uit de regio kijken of ze een gezamenlijke sportdag gaan organiseren. Daarnaast bieden ze sportieve werkweken aan zoals survival in de onderbouw en wintersportweek in de bovenbouw. Ook hebben ze interne sporttoernooien zoals atletiek. Dit vindt plaats op het eigen terrein.

Wat maakt het werk zo leuk?

Mike kent alle leerlingen door en door, heeft een grote binding met alle leerlingen en geeft samen met hen het allerleukste vak. "Vanuit die binding is het zo mooi te zien als hun vertrouwen en hun vrijheid in bewegen groeit. Daarbij moet je niet vergeten dat deze leerlingen letterlijk op mij en elkaar moeten kunnen vertrouwen wanneer ze bezig zijn met een activiteit. Dit is een enorm grote opdracht die je hebt. Ik hamer dit er constant in bij alle groepen."

Mike is ook nog actief als ambulant begeleider op diverse scholen in de regio. "Het begeleiden van externe scholen vind ik heel leuk. Dan kan ik echt dingen toevoegen. Daarnaast organiseer ik eens per jaar met deze collega's een studiedag om casussen en 'good practice' met elkaar uit te wisselen. Het is mooi om te leren van elkaars expertise en collega's te mogen ondersteunen." Mike sluit met een grote glimlach af dat hij de mooiste baan heeft die hij maar kan bedenken. Wat een bevoegdheid zien we ook weer bij deze fantastische vakleerkracht.

We hebben tot nu toe vier speciaal onderwijs scholen bezocht en zien één overeenkomst tussen alle vakleerkrachten die in het speciaal onderwijs werken, namelijk dat hier enorm bevoegd en betrokken leerkrachten staan, die met hart en ziel met de verschillende doelgroepen werken om elke leerling een succesbeleving te geven. Zij hebben prachtige banen in het speciaal onderwijs en maken een enorm verschil voor de leerlingen. ●

Contact

Anna-maria.vandillen@kvlo.nl
Christa.rietberg@kvlo.nl
Christa Rietberg en Anna-Maria van Dillen zijn vakleerkrachten bewegingsonderwijs en maken deel uit van het team Speciaal Onderwijs van KVLO

Foto's

Anna-maria van Dillen
Kernwoorden
speciaal onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, cluster 1 school, visuele beperking

Omgeving van de school

Cricket4YOU

Kennismaken met cricket

In navolging op Cricket4KIDS, een beweegprogramma voor het basisonderwijs (lees artikel LO Magazine 4, 2022), heeft de KNCB Cricket4YOU ontwikkeld. Een cricketprogramma voor jongeren in het voortgezet onderwijs.

| Tekst Margo Cornelissen

Sportstimuleringsprogramma

Cricket4YOU is een sportstimuleringsprogramma gericht op de sport cricket. Door het aanbieden van dit sportprogramma maken jongeren laagdrempelig kennis met deze, bij de meeste jongeren, onbekende sport. In een aantal lessen

leren de jongeren op een simpele en uitdagende wijze cricketen op een manier die bij de leerling persoonlijk past. Cricket4YOU is een programma 'op maat' met ondersteuning van een KnS cricket app, zodat de leerlingen uiteindelijk een 'eigen cricketspel' kunnen maken en spelen met vrienden op school, thuis of waar dan ook.

Simpele vormen via de app

Tijdens de les bewegingsonderwijs krijgen de jongeren cricketactiviteiten aangeleerd. De les wordt altijd afgesloten met het spelen, in een simpele vorm, van een cricketspel. Na een aantal lessen kan de les worden uitgebreid met het uitdagen van leerlingen om te werken met alternatieve materialen tijdens de cricketactiviteiten en het bedenken van 'eigen' spelregels. Hiervoor biedt de KnS C4Y app een handvat voor de leerlingen. Dit maakt dat jongeren het cricketspel overal met vrienden kunnen spelen, omdat ze niet afhankelijk zijn van materialen, locatie of spelregels.

Leskaarten voor onderwijs

Voor de docent bewegingsonderwijs zijn er 40 complete leskaarten uitgewerkt. De leskaarten zijn zowel digitaal als fysiek beschikbaar. Iedere leskaart heeft een leerdoel gebaseerd op het cricketspel. Op elke leskaart staan de materialen die nodig zijn, een warming-up activiteit, twee cricketactiviteiten, een eindspel, variaties in methodiek, coaching tips en een opdracht voor de leerlingen voor als je de lessen gaat uitbreiden naar het werken met alternatieve materialen en eigen spelregels.

Scan de QR-code naar de leskaart
Paren Cricket

bit.ly/3Xnm5JE

Aanpassen op maat

Elke lesactiviteit kan 'op maat' aangepast worden door de activiteit

Les opbouw uitgaande van 1 uur (bij voorkeur een les van 1½ uur):

De leskaarten zijn zowel in het Nederlands als Engels beschikbaar.

Warming-up	Cricket lesactiviteit 1	Cricket lesactiviteit 2	Werken met alternatieve materialen en 'eigen spelregels'	Eindspel
5 minuten (Bij een les van 1½ uur)	15 minuten (Bij een les van 1½ uur)	15 minuten (Bij een les van 1½ uur)	10 minuten (Bij een les van 1½ uur)	15 minuten (Bij een les van 1½ uur)
10 minuten	20 minuten)	20 minuten)	20 minuten)	20 minuten)

makkelijker of moeilijker te maken of door te kiezen voor een variatievorm. De variatievorm en het makkelijker of moeilijker maken van de activiteit staat uitgeschreven op de desbetreffende spelkaart.

Mochten de benodigde materialen die op de spelkaart staan niet aanwezig zijn, dan kunnen alternatieve materialen gebruikt worden. Kleine, grote, harde of zachte ballen, gebruik van een bat, hockeystick, stok of opgerolde krant et cetera. Tijdens het lesonderdeel 'werken met alternatieve materialen' worden de leerlingen uitgedaagd om mee te denken. Zo kom je uiteindelijk tot grote variaties aan mogelijkheden van alternatieve materialen.

Ook de KnS cricketapp biedt de docent tijdens de les of tijdens de voorbereiding ondersteuning. Hierin kan de docent meer inhoudelijke informatie vinden over de technische uitvoering van de cricketactiviteiten, variatievormen en zijn er ter verduidelijking illustraties van het eindspel en de lesactiviteiten. De leerkracht kan hiermee ook zelf een les samenstellen. Als je inlogt in de app vind je naast de cricket bibliotheek met inhoudelijke informatie ook alle leskaarten en de afzonderlijke warming-up activiteiten, lesactiviteiten en eindspellen. Zo heb je altijd alles bij de hand.

Bijscholing

Een bijscholing voor docenten bewegingsonderwijs die met Cricket4YOU aan de slag willen is aan te raden, zeker voor docenten die niet cricketen. Tijdens de bijscholing worden de deelnemers wegwijs gemaakt met de basis beginselen van de

cricketsport en de werkwijze van de leskaarten. De deelnemers gaan actief aan de slag onder begeleiding van een ervaring cricketcoach. Na afloop van de bijscholing ontvangt de leerkracht de set van 40 leskaarten, een inlog voor de KnS cricket app en een certificaat van deelname. Hiermee kan de leerkracht zelfstandig aan de slag met Cricket4YOU. De bijscholing duurt twee uren en kan 'op maat' bij de aanvrager gegeven worden.

Voor onderwijsinstellingen die sport en beweeg opleidingen aanbieden is bovenstaande bijscholing heel interessant en een extra meerwaarde voor de studenten die deze opleiding volgen. Voor hen kan de bijscholing Cricket4YOU net even dat extraatje geven; kennis van een (voor de meeste) nieuwe sport, breder sportaanbod en nieuwe (cricket) sportactiviteiten. De bijscholing voor deze doelgroep zal uitgebreid worden met een stukje theorie over de oorsprong en geschiedenis van de cricketsport en daarmee een half uur langer duren.

Cricket Experience

De naam zegt het al; cricket ervaring opdoen! De Cricket Experience is een dagdeelactiviteit op locatie van de school of bij een cricketclub en kan aangevraagd worden als excursie (naar een cricketclub), sportdag- of sportstimuleringsactiviteit. Tijdens de Cricket Experience doen de leerlingen kennis op van de oorsprong en geschiedenis van de sport, gaan ze zelf actief cricketen en spelen ze een crickettoernooitje. De Cricket Experience wordt afgesloten met een cricket quiz of groepsopdracht.

Een Cricket Experience duurt zo'n drie

en een half tot vier uur inclusief korte pauzes. Voertaal binnen de cricket is veelal Engels. Zo zal deze activiteit ook Engelstalig gegeven worden, tenzij anders gewenst. Een actieve activiteit begeleid door twee KNCB ervaren cricketcoaches, waarin kennis vergaard wordt en de leerlingen actief aan de slag gaan met cricket. In overleg met de school wordt een datum gepland en stemmen we de locatie en het programma af.

Voor een excursie hoeft je niet meer naar het buitenland met de leerlingen. De Cricket Experience is een sportieve activiteit waar leerlingen een stukje geschiedenis leren, uitgedaagd worden om in het Engels te luisteren en praten en aan de slag gaan met een uit het buitenland afkomstige sport! ●

Bron

Website www.cricket4you.nl

Contact

Voor meer informatie of aanvraag bijscholing of een Cricket Experience kan contact opgenomen worden met de KNCB via: cricket@knbc.nl.

Foto

KNCB (Royal Netherlands Cricket Association)

Kernwoorden

Cricket4YOU, bijscholing, cricket

Samenwerking tussen po en vo scholen in de wijk

Lesgeef-ondersteuning door leerlingen

Onze school ligt in Assen-Oost, een multiculturele wijk met vier basisscholen. Wij hebben goed contact met deze scholen, omdat we hen vaak uitnodigen voor allerlei activiteiten. Zo komen de basisschoolleerlingen altijd naar de circusvoorstelling van onze sportklas kijken. Nadat zij de voorstelling hebben gezien, worden ze uitgenodigd voor circuslessen van onze 'artiesten'. Dit is altijd een groot succes. Vanuit deze circuslessen ontstond het idee om de samenwerking tussen onze leerlingen en de basisscholen te intensiveren. | **Tekst** Wilco Bronmeijer

Vorbereiding op opleiding Sport en Beweging

Terra Assen is een groene school die, buiten alle groene vakken, veel sport aanbiedt. Naast de reguliere lessen LO kunnen leerlingen in klas 1 en 2 kiezen voor de sportklas. Hierin maken ze kennis met veel verschillende sporten en gaan ze bij sommige sporten een beetje de diepte in. In klas 3 kunnen leerlingen kiezen voor OSBA (Ondersteuning bij Sport- en BewegingsActiviteiten). Bij dit keuzevak ligt de nadruk op

voorbereiding voor de opleiding Sport en Beweging in het mbo. Er wordt nog steeds veel gesport, maar er is ook aandacht voor theorie en onderling lesgeven. In klas 4 kunnen de leerlingen kiezen voor MACT (Mens en Activiteit). Op Terra Assen hebben we hier een bijzondere invulling aan gegeven.

Lesgeven van MACT-leerlingen op basisscholen

Bij het keuzevak MACT gaan de leerlingen lesgeven. In het verleden was

dit onderling lesgeven aan elkaar. Wij vinden echter lesgeven aan basisschoolleerlingen meer uitdagend en leerzamer. Toen wij dit idee voorlegden aan basisschool Valkenhorst, was men direct enthousiast. Hieronder beschrijf ik het concept: de leerlingen van Valkenhorst krijgen gewoonlijk één keer per week gymles van een vakleerkracht en één keer van de groepsleerkracht. Wij nemen nu met onze MACT-leerlingen de les van de groepsleerkracht van groep 7 en die van groep 8 over. In totaal gaat het om 48 leerlingen.

Op Terra Assen zijn er drie MACT-groepen (samen achttien leerlingen uit klas 4) die om de beurt één keer per drie weken de gymles aan de basisschool verzorgen.

Lesgeven aan MACT-leerlingen door de docent LO

In de eerste week vertellen we de MACT-leerlingen dat zij gaan lesgeven aan de basisschool. In de les krijgen ze theorie over het lesgeven volgens het principe van PPD (praatje, plaatje, daadje). En we leggen VLAP uit, de lessen moeten Veilig, Leerzaam, Actief en Plezierig zijn. Alles van VLAP moet in elk onderdeel zitten. Ze zijn dus daadwerkelijk de docent en bepalen het verloop van de les. Eventuele ordeproblemen moeten ze dan ook eerst zelf proberen op te lossen. Wij zijn op de achtergrond aanwezig.

Wij hebben de lessen voorbereid. Er is een jaarprogramma gemaakt met daarin heel veel verschillende lesonderdelen. Zo heeft iedere les zes onderdelen die via MAGISTER met de

MACT-leerlingen worden gedeeld. Op de dag van het lesgeven zetten de MACT-leerlingen die aan de beurt zijn alles wat nodig is van tevoren klaar (ze zijn er al om 07.45 uur). Voordat de kinderen van de basisschool in de gymzaal zijn, wordt er door ons nog uitleg gegeven over de onderdelen en bijvoorbeeld de manier van hulpverleners. De spelregels van de spelen komen aan de orde en ook de technieken bij bepaalde onderdelen. PPD en VLAP worden bij elke les herhaald.

Opbouw van het lesgeven

De eerste weken geven de leerlingen in één onderdeel les (zes keer achter elkaar hetzelfde onderdeel). Hierdoor kunnen ze zich iedere keer verbeteren in het les- en leidinggeven aan een andere groep, terwijl ze steeds hetzelfde onderdeel uitleggen. Ze doen dit in groepjes van twee á drie leerlingen. Bij het lesgeven hebben ze verschillende rollen. Zo kunnen ze de rol hebben van uitlegger, voorbeeldgever, scheidsrechter enzovoort. De rol wisselt telkens als er weer een groep komt. De volgende weken geven ze les in twee verschillende onderdelen. Oftewel drie keer achter elkaar hetzelfde onderdeel.

We eindigen met het lesgeven in zes verschillende onderdelen. Iedere keer een nieuw onderdeel. Ze blijven dan de hele les bij hetzelfde groepje kinderen en draaien met hen door langs de verschillende onderdelen. Ze moeten dan precies weten wat ze bij elk onderdeel moeten uitleggen, wat de spelregels zijn en hoe ze moeten hulpverleners. Ook moeten ze bij sommige onderdelen kunnen differentiëren. De docent LO geeft de leerlingen van Terra tijdens en na de les feedback op het les- en leidinggeven. Aan het einde van het schooljaar krijgen de leerlingen een cijfer voor lesgeven. Dit doen we aan de hand van een observatieformulier.

Ervaringen en opmerkingen

Leerlingen van Terra

"Leuk om in het echt les te geven."
"Sommige leerlingen kunnen slecht luisteren."
"Wat moet ik doen met een kind dat lelijke woorden zegt?"
"Ze zijn écht goed!"

"Als ze op de bank zitten, luisteren ze beter."
"Ik vind het leuk om met hen samen te sporten."

Groepsleerkrachten van Valkenhorst

"De kinderen van Valkenhorst krijgen gevarieerde, intensieve lessen die afgestemd zijn op hun niveau en belevingswereld."
"Bij veel onderdelen wordt gedifferentieerd op niveau en tempo."
"Veel activiteiten kunnen wij op de basisschool niet aanbieden. Bij jullie zijn deze wel aan te bieden. Denk hierbij aan: longboarden, springen op de grote trampoline, springen op de airtrack, klimmen en boulderen, tjoekbal."
"De leerlingen van Terra staan open voor feedback van ons."
"Activiteiten die jullie nog kunnen toevoegen aan het programma zijn bijvoorbeeld samenwerkingsvormen."
"De drempel van het primair onderwijs naar het vo wordt verkleind, omdat ze wekelijks in jullie gebouw zijn en contact hebben met middelbare scholieren."
"We zien ook nog andere samenwerkingsmogelijkheden, zoals in de vakken techniek, koken en groene lessen."

De kinderen van Valkenhorst

Celia: "Het is leuk om van andere mensen les te krijgen. Wanneer kinderen schelden of nare woorden zeggen dan lossen jullie dat goed op."
Faya en Isabel vinden de airtrack en de trampoline erg leuk.
Susanne, Celia, Esmee, Elin en Amy: "We zouden graag 'tien tellen in de

rimboe' willen spelen."
Faya vindt het leuk om iedere keer les te krijgen van andere leerlingen van Terra, en een andere gymdocent erbij.

Win-winsituatie

De samenwerking met basisschool Valkenhorst is voor beide een win-win-situatie. De leerlingen van Terra kunnen oefenen met lesgeven en er zo achter komen of dat iets voor hen is. Ze krijgen feedback van de groepsleerkrachten van Valkenhorst. Het is een goede manier om te ontdekken of ze na het vmbo iets willen gaan doen in deze sector. Denk hierbij aan: de opleiding Sport en Beweging, cios, onderwijsassistent of pedagogisch medewerker.

Tot slot

De kinderen van Valkenhorst krijgen leuke, gevarieerde lessen. De groepsleerkrachten krijgen de mogelijkheid hun eigen kinderen goed te observeren. ●

Contact

w.bronmeijer@terra.nl
Wilco Bronmeijer is docent LO op Terra Assen

Foto's

Wilco Bronmeijer

Kernwoorden

lesgeven aan elkaar, onderling lesgeven

EEN MASTER VOOR ELKE KLAS!

ALO Nederland is het samenwerkingsverband van de zes landelijke Academies voor Lichamelijke Opvoeding (ALO). In dit samenwerkingsverband bundelen de zes opleidingsinstituten hun krachten en werken hierin nauw samen op het gebied van kennisontwikkeling, kennisdeling en innovatie.

Afzonderlijk dragen de ALO's bij aan het beste bewegingsonderwijs door het eerste graads opleiden van deskundige beweegprofessionals op bachelorniveau: de leraar Lichamelijke Opvoeding (m/v). Daarnaast is het, samen met anderen, voortdurend professionaliseren van het werkveld van de Lichamelijke Opvoeding één van de belangrijke opdrachten van de ALO's. Het volgen van een masteropleiding draagt daar uitdrukkelijk aan bij. Een master voor elke klas!

Hieronder vind je het aanbod van relevante masteropleidingen. We nodigen je van harte uit op een van de periodieke informatieavonden. Bezoek de website van de betreffende hogeschool voor specifieke data of www.alo.nl voor het complete overzicht.

MASTER SPORT- EN BEWEGINGSONDERWIJS

De Master Sport- en Bewegingsonderwijs richt zich op leraren Lichamelijke Opvoeding die klaar zijn voor de volgende stap.

Die zichzelf willen ontwikkelen en gefundeerde invloed uitoefenen op het vak LO op de eigen school. Die in staat willen zijn om in het eigen vakgebied échte verandering in te zetten en LO naar een hoger niveau te brengen.

Deze master legt het accent op het beïnvloeden van gedrag, het verbinden van school, sport en maatschappij en curriculumvernieuwing binnen de Lichamelijke Opvoeding.

MASTER PHYSICAL EDUCATION AND SPORT PEDAGOGY

Deze master is een praktijkgerichte opleiding (Lichamelijke Opvoeding en Sportpedagogiek) waarin drie thema's centraal staan: onderbouwing van de lesgeefpraktijk in sport en bewegen, verrijking van pedagogisch leiderschap en professionele identiteit en het 'prachtige risico' van sportpedagogiek. Je levert een bijdrage aan innovatie in het bewegingsonderwijs, de sportpedagogiek en alles wat daarmee samenhangt.

MASTER SPORT- EN BEWEEGINNOVATIE

Het profiel van een Master Sport- en Beweeginnovatie sluit optimaal aan op de professionaliseringsbehoefte in het werkveld. Je bent in staat de benodigde innovatie daadwerkelijk te realiseren en te verankeren in jouw dagelijkse beroepspraktijk. Door de flinke dosis inhoudelijke kennis, maar ook door de aangeleerde verandermanagementvaardigheden en leidinggevende capaciteiten. Bovendien fungeren masters in Sport- en Beweeginnovatie vaak als rolmodel voor professionals in hun omgeving door de combinatie van inhoudsdeskundigheid en praktijkgerichtheid.

MASTER TALENTONTWIKKELING & DIVERSITEIT

Deze masteropleiding geeft de kans om in een leer-gemeenschap van gemotiveerde collega's kennis, vaardigheden en ervaring te verrijken en te verdiepen. Het geleerde kan meteen worden toegepast in de eigen klas. Je voert zelfstandig en samen met anderen onderzoek uit naar de onderwijspraktijk. Daarnaast doe je nieuwe inspiratie op tijdens gastcolleges en een internationale studiereis naar een of meerdere interessante onderwijslanden.

fontys.nl

windesheim.nl

han.nl

hanze.nl

ALO

N E D E R L A N D

Dit bericht wordt je aangeboden door ALO Nederland.

ALO Nederland staat voor Meesterschap, Vooruitgang en Energie en draagt bij aan het allerbeste bewegingsonderwijs. Goed leren bewegen op weg naar een leven lang bewegen. Website: www.alo.nl / Volg ons op Twitter: @alo_nl

COLUMN

Mery Graal

is een vrouw van onbestemde leeftijd en geeft les op een school ergens in Nederland.

Mery worstelt (niet meer)

Een tijd geleden kwam een sportieve leerling uit 4-havo naar me toe en vroeg me of hij vrij mocht krijgen van de gymles. Een ongevoelzaam verzoek. Normaal krijg je een brief, bijvoorbeeld dat een leerling naar de dokter moet of wordt dat via het administratiesysteem kenbaar gemaakt.

Een verzoek op deze manier was nieuw voor mij. Daarom vroeg ik naar de reden. Hij deed mee aan de muziekavonden van onze school en moest extra oefenen voor een goed resultaat. Die avonden hebben een grote status op onze school. Gedurende een week spelen meer dan 250 leerlingen in allerlei samenstellingen muziek. Dit gaat van klassiek, we hebben een compleet orkest waarin de meeste instrumenten vertegenwoordigd zijn, tot solozangers/-zangeressen/-bespelers van een instrument. Hij moest nog oefenen met zijn begeleiding. Ze zouden met een song van Michael Jackson optreden. Er spookte van alles door mijn hoofd. Had niet iedereen de verplichting deel te nemen aan de gymlessen? Kon ik dit wel maken? Maar ook: als dit nu de passie van deze jongen was en ik zou hem in de weg zitten door nee te zeggen. Nu heb ik een uitstekende band met de leden van de sectie muziek en ik weet dat ook zij keihard werken in hun vakgebied en hoeveel extra tijd ze besteden aan deze avonden... Uiteindelijk besloot ik dat hij mocht oefenen. Dolblij rende hij naar de aula.

Natuurlijk ga je als docent op een van de avonden kijken naar de muzikale prestaties van de leerlingen. Ze doen mee van brugklas tot examenklassen; we hebben muziek als examenvak in havo en vwo. Het was gigantisch druk in de aula met oma's, opa's, vaders, moeders, broers en zussen en kennissen. Er was een maximum per leerling gesteld aan het uitnodigen van aanhang. De capaciteit van de aula zorgde voor de grens.

Traditiegetrouw opende het orkest de avond, gevolgd door een keur aan solisten duo's, trio's en andere samenstellingen. Toen was het de beurt aan de leerling uit 4-havo. Hij zong 'Gone to soon' van Michael Jackson. Kippenvel bekwam me. Hij kreeg een ovationeel applaus. Later heb ik meer leerlingen vrijgegeven om diverse redenen.

Waarom vertel ik dit? Er zijn ook leerlingen die niets met bewegen hebben. Toch moeten zij meedoen met de lessen bewegingsonderwijs. Dat is terecht. Het zou wat worden als je ergens niet aan mee hoeft te doen als het je niet interesseerde. Het zou dan bij sommige lessen behoorlijk lege lokalen veroorzaken. Daarom is het zo mooi dat in onze lessen iedereen op het eigen niveau kan meedoen. Zo staat het ook in de wet. Daarin neemt ons vak een uitzonderingspositie in. De enige eis waaraan wij moeten voldoen is het geven van een minimum aantal lessen. Landelijke eisen zoals bijvoorbeeld bij wiskunde, hebben we niet. Uiteraard moeten leerlingen die het examenvak LO2 of BSM kiezen wel aan eisen voldoen. Zij kiezen zelf om het examenvak te volgen.

Maar de leerlingen zijn van allerlei pluimage. Dat is mooi beschreven in dit, naar mijn mening net iets te lange, filmpje dat ik tegenkwam:

<http://bit.ly/3XuPQs9>

Scan de QR-code naar het filmpje

In principe moet je iedereen gelijk behandelen. Maar soms knijp je een oogje toe. We zijn nu eenmaal niet allemaal gelijk; wel zijn we gelijkwaardig. En we zijn mens. Aan de lezer om te bepalen of mijn handelwijze geoorloofd is.

Die jongen uit 4-havo had later een grote hit met het nummer 'Father and Friend'... ●

Mery Graal

Kijken naar bewegen 2

Beweeguitdagingen als manier om bewegen en sporten te bekijken en te ordenen

Padel, trailrunning, slackline, suppen, kanjam, ropeskippen, spikebal, boulderen, freerunning, longboarden, bootcamp, popping, krav maga en ga zo maar door. De huidige beweeg- en sportcultuur is veelvormiger dan ooit. Dat palet van verschijningsvormen heeft invloed op wat er in de gymles aan bod komt. De leraar LO staat voor de opgave een verantwoorde keuze te maken uit een enorme hoeveelheid mogelijke lesactiviteiten. In dit artikel introduceren we een manier van kijken en ordenen van het domein Leren Bewegen aan de hand van 'beweeguitdagingen'. Dit helpt de leraar LO het onderwijsprogramma te ontwikkelen. | Tekst Jacob Nienhuis

Verandering in beweeg- en sportlandschap

Zoals gezegd ziet het beweeg- en sportlandschap er anders uit dan twintig jaar geleden. Voor elk doel, motief of context is er wel een passende activiteit. De inhoud en de vorm van sport- en beweegactiviteiten verandert. De leraar LO heeft de schone taak om de veranderingen in de beweeg- en sportcultuur te vertalen naar betekenisvolle en bruikbare lesinhoud die aansluit bij de belevingswereld van de leerlingen.

Hoe komt de leraar LO aan bruikbare, relevante en actuele inhoud voor zijn lessen? Via de meer officiële kanalen zoals lesmethoden, LO Magazine, andere vakbladen, studiedagen, bijscholingen, clinics, lespakketten van sportbonden of andere sportaanbieders. Maar ook meer informeel via social media zoals facebook, tiktok en Instagram. Deze enorme hoeveelheid aan informatie roept vragen op als: Wat zal ik aanbieden? Wat is de kern van het vak? Wat is keuze? Wat is geschikt voor welke leeftijd? Aan welke kwaliteit moet een activiteit voldoen om geschikt te zijn voor in de gymles?

Kortom: het is hoog tijd om met elkaar te bepalen hoe we kijken naar dit hele diverse en snel veranderende

beweeglandschap. En hoe we dat ordenen in een herkenbaar geheel, dat de volle breedte van dat beweeglandschap beslaat.

Wat verstaan we onder een beweeguitdaging?

Beweeguitdagingen beschrijven de essentie van de belangrijkste beweegthema's uit de beweeg- en sportcultuur. Je kunt zeggen dat beweeg- en sportactiviteiten 'gerecht' zijn en de beweeguitdagingen de 'ingrediënten' waaruit die gerechten bestaan. Het is de kunst om als leraar LO de ingrediënten te onderscheiden, te bepalen wat basis ingrediënten zijn, wat smaakmakers zijn, en met welk recept je een smakvolle en voedzame maaltijd opdiend.

Beweegthema's geven richting en ruimte

Neem bijvoorbeeld het beweegthema 'passeren en onderscheppen'. Dat is het beweegthema waar het draait om 'met een speelvoorwerp een tegenstander passeren om dicht bij het doel te komen of in de positie komen een doel te raken terwijl de tegenspeler probeert het speelvoorwerp te onderscheppen en/of het doel te verdedigen'. Dat kunnen vormen van korfbal, handbal,

hockey, voetbal, of rugby zijn. Zo kan een vo-school ervoor kiezen om in de onderbouw een ontwikkellijn van aangepaste doelspelen aan te bieden en in de bovenbouw in een keuzesysteem een aantal doelspelen in de 'street'-variant aan te bieden. Het beweegthema geeft richting aan het programma, want het maakt duidelijk dat 'passeren en onderscheppen' (doelspelen) in het

programma moet worden opgenomen. Het geeft de docent en de school ruimte om activiteiten te kiezen en in een leerlijn te zetten, passend bij de doelgroep en aanwezige faciliteiten.

Relatie tussen beweeguitdagingen en activiteiten

Beweegthema's en bijbehorende beweeguitdagingen zijn uitdrukkelijk geen opsomming van activiteiten of sporten, zoals wel gedacht wordt. Het komt vaak voor dat een bepaalde beweeguitdaging in verschillende activiteiten voorkomt, bijvoorbeeld de beweeguitdaging van balanceren komt aan bod in activiteiten zoals ballopen, hinkelen, slacklinen en acrobatiek. Omgekeerd is het ook zo dat binnen een bepaalde activiteit verschillende beweeguitdagingen aan bod komen,

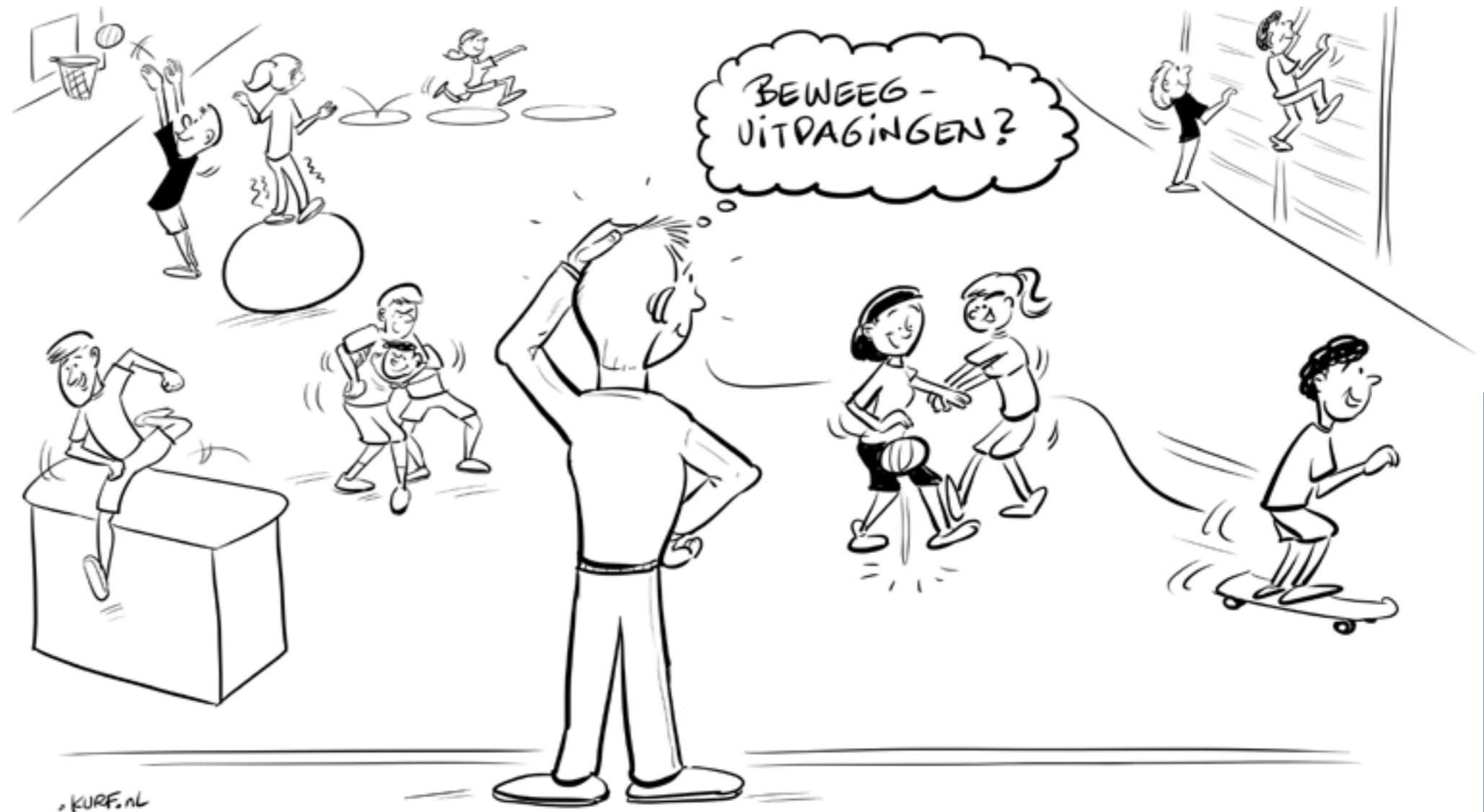
bijvoorbeeld tijdens freerunning ben je bezig met de beweeguitdagingen van springen, lopen, balanceren, draaien et cetera. In de lespraktijk is het belangrijk om te bepalen welke beweeguitdaging in een activiteit voor die specifieke leerling de hoofduitdaging is zodat passende leerhulp kan worden geboden. Bij veel beweegthema's is ook vaak een balanceerprobleem. Bijvoorbeeld bij de beginnende schaatser (beweegthema 'glijden en rijden') is een balanceerprobleem dominant (het handhaven van evenwicht en herstellen van evenwichtsverstoringen op een steunvlak).

Wat kun je hiermee in de lespraktijk?

Doorlopende leerlijn

Beweegthema's kun je zien als

doorlopende leerlijnen. Het is mogelijk om activiteiten die je wilt aanbieden in een logische en opbouwende leerlijn te zetten. Je past de taak of de context aan en maakt daarmee de activiteit op maat voor een klas of individuele leerling. De essentie van het beweegthema – bijvoorbeeld 'inblijven en uitmaken' – blijft hetzelfde maar de vorm of het niveau verandert. Zo kan een tikspel worden aangeboden voor kinderen in groep 3/4 van de basisschool met een duidelijke rolverdeling van vaste tikkers en lopers, en met veel vrijplaatsen voor de lopers. Voor de bovenbouw van het vo kan worden gekozen voor een complex spel met verschillende rollen die ook kunnen wisselen en waarbij er de lopers weinig tot geen bescherming hebben.

Overzicht beweegthema's met bijbehorende beweeguitdagingen

Beweegthema	Beweeguitdaging
Balanceren	Handhaven van evenwicht en herstellen van evenwichtsverstoringen op een steunvlak
Glijden en rijden	Vaart maken op een rijmiddel/glijvlak om in balans vaart te houden
Gymnastisch springen	Afzetten om in de lucht te zweven, al dan niet met handen plaatsing op een steunvlak, met een gecontroleerde landing, al dan niet herhaald
Atletisch springen	Afzetten om een zo groot mogelijke afstand of hoogte te overbruggen
Klimmen	Het realiseren van steun- en hangpunten om je te kunnen verplaatsten over klim- en klautervlakken
Zwaaïen	Zwaaïen op of aan een toestel
Draaïen	Inzetten van rotatie om breedte- en/of lengte-as en tijdig deze rotatie weer afremmen
Hardlopen	Lopen om zo snel mogelijk ergens te komen of in een bepaald tempo vol te kunnen houden
Inblijven & uitmaken	Iemand willen afgooien, uittikken met een speelvoorwerp, uitmaken of tikken terwijl de ander dit probeert te voorkomen
Mikken	Wegspelen van een speelvoorwerp om dit in of tegen een mikdoel te krijgen
Werpen en wegspele	Wegspelen van een speelvoorwerp om dit zo ver mogelijk te krijgen
Jongleren	Wegspelen van een speelvoorwerp zodat dit gevangen kan worden of in beweging blijft
Over en weer inplaatsen	Wegspelen van een speelvoorwerp binnen het speelveld zodat de ander deze niet kan terugspelen
Passeren en onderscheppen	Met een speelvoorwerp een tegenstander passeren om dicht bij het doel te komen of in de positie komen een doel te raken terwijl de tegenspeler probeert het speelvoorwerp te onderscheppen en/of het doel te verdedigen
Stoeien	Door duwen/trekken/kantelen/werpen een medespeler uit balans brengen terwijl deze probeert de balansverstoringen te voorkomen
Treffen	Elkaar willen raken met of zonder speelvoorwerp en tegelijkertijd voorkomen dat je geraakt wordt
Bewegen op muziek	Het uitvoeren van bewegingspatronen op muziek waarbij het tempo, ritme en de timing van bewegen overeenkomt met de muziek
Fitheid	Het uitvoeren van (een serie) bewegingen, waarbij de intensiteit varieert
Drijven en verplaatsen	Drijven en verplaatsen in het water

NB

Deze lijst is gebaseerd op de opbrengsten van Curriculum.nu en is tot stand gekomen via diverse ontwikkelsessies en feedbackbijeenkomsten. Binnen de vakwereld bleek er een breed draagvlak voor dit kader. Het wil niet zeggen dat deze lijst in beton is gegoten. Over een aantal nieuwere beweegthema's is nog discussie, maar de manier van kijken en het abstractieniveau nemen we nu als uitgangspunt.

Combineren

Zoals gezegd kun je uiteraard ook activiteiten aanbieden waarin verschillende beweegthema's aan bod komen. Bij freerunning zijn leerlingen bijvoorbeeld bezig met springen, rollen, balanceren, klimmen. Je kiest daarin dan weer waar je het accent op legt: op veel verschillende vormen of op verschillende uitvoeringsniveaus. Waar

het om draait is dat de leerlingen in de gekozen setting daadwerkelijk allemaal springen, rollen, balanceren en klimmen als beweeguitdaging aangaan.

Opbouwen vanuit geheel en/of vanuit afzonderlijke delen

Als je basketbal aanbiedt, dan veronderstelt dat dat leerlingen kunnen hardlopen, springen, werpen, dribbelen,

vangen, mikken. Dit zijn allemaal beweegthema's of onderdelen daarvan die uiteindelijk samenkomen in een complexer beweegthema: 'passeren en onderscheppen', waar basketbal een voorbeeld van is. Ook hierin kun je weer keuzes maken: je kunt het spel opbouwen vanuit die onderliggende beweegthema's. Je kunt ook het spel zodanig vereenvoudigen, bijvoorbeeld

door de dribbel weg te laten of te beperken, of door het scoren te vereenvoudigen met een grotere ring, zodat het spelidee 'passeren en onderscheppen' ook door leerlingen met een lager vaardigheidsniveau gerealiseerd kan worden. In de praktijk is er vaak een combinatie van beide aanpakken.

Houvast en overzicht

Stel, je wilt je huidige lesprogramma onder de loep nemen. Je biedt bijvoorbeeld in de brugklas een lessenreeks met verschillende turnactiviteiten aan. Trampoline springen, ringzwaaïen, handstandvormen. Je bent niet zo tevreden over het deelnameniveau. Voor een deel van de leerlingen is het te moeilijk. Aan de hand van de beweegthema's die hierbij aan bod komen: springen, zwaaïen, balanceren, kun je op zoek gaan naar andere activiteiten die beter aansluiten waardoor de leerlingen meer succeservaringen hebben. Of je bekijkt je lesprogramma en komt tot de ontdekking dat bepaalde beweegthema's – bijvoorbeeld inblijven en uitmaken – heel veel aan bod komen, en andere – bijvoorbeeld stoeien – niet of nauwelijks. Je bepaalt dan vervolgens of je die verhouding goed vindt of dat je het aanpast. Het overzicht van beweegthema's geeft je dus houvast om de volle breedte van de beweeg- en sportcultuur aan bod te laten komen.

Nieuwe activiteiten

Veel collega's komen op allerlei manieren in aanraking met nieuwe activiteiten en vragen zich af of en hoe ze een plek verdienen in het lesprogramma. Het is belangrijk dat nieuwe beweeg- en sportactiviteiten met deze ordening een plek kunnen krijgen in het curriculum. Zo kunnen bijvoorbeeld diverse activiteiten die vallen onder de noemer 'urban sports' goed in het programma worden opgenomen. Tegelijkertijd kun je ook vaststellen dat bepaalde spellen die circuleren op social media en er leuk uitzien geen waarde hebben als het gaat om leren bewegen omdat er geen beweeguitdaging in zit.

Moet alles nu heel anders?

Nee, want veel van wat hier wordt beschreven is niet nieuw. Maar het is wel voor het eerst dat alles zo op een rij staat en dat het is uitgewerkt voor

een leerlijn van po naar vo. Misschien werk je als vakleerkracht in het po al vanuit de leerlijnen en kun je daar goed mee uit de voeten. Misschien werk je als docent LO in het vo en ben je nog meer gericht op bepaalde activiteiten vanuit de georganiseerde sport. In dat geval zal het even schakelen zijn. Niet zo zeer omdat die activiteiten niet meer geschikt zouden zijn, maar omdat je met de beweegthema's meer kijkt naar de achterliggende beweeguitdaging en daar geschikte activiteiten bij zoekt.

Eigenlijk gaat het erom dat beweegthema's je helpen om jezelf en elkaar te bevragen. Wat wil ik nu dat leerlingen gaan leren als ze deze activiteit in deze setting gaan doen? Zo heeft het zelfde arrangement van een stoespel in twee groepen een heel andere uitwerking. Bij de ene groep zullen bij het grondgevecht met wisselende rollen maar een paar leerlingen in staat zijn een kanteltechniek uit te voeren, bij de andere groep lukt dat bijna iedereen. Het is de kunst om als professional de activiteit zo in te richten dat de gewenste beweeguitdaging - door kantelen een medespeler uit balans brengen en voorkomen dat jezelf uit balans raakt - tot stand komt bij zo veel mogelijk leerlingen.

Update rond actuele ontwikkelingen

De huidige kerndoelen en eindtermen zijn alweer ruim 15 jaar geleden vastgesteld. Met deze artikelenreeks laten we zien op welke vlakken er veranderingen gaande zijn. KVLO en SLO organiseren gezamenlijk een verkenning rond deze ontwikkelingen. Hiervoor is een lerarenpanel samengesteld dat bestaat uit leraren LO en opleiders. Dit lerarenpanel komt in zes themasessies bij elkaar. Deze sessies zijn waardevol omdat nieuwe plannen en ontwikkelingen, zoals die rond de beweeguitdagingen, kunnen worden getoetst aan hoe er vanuit de praktijk over wordt gedacht. Zo bleek bijvoorbeeld dat men over het algemeen enthousiast is over het kijkkader van de beweegthema's en beweeguitdagingen, dat men ziet dat hiermee de volle breedte van de beweeg- en sportcultuur aan bod komt, dat hiermee mogelijkheden ontstaan voor een doorlopende leerlijn van po naar vo. Maar

ook dat sommige beweegthema's zoals 'fitheid' en 'drijven en verplaatsen' nog discussie oproepen.

Doe mee en denk mee

Uiteraard kun je ook buiten dit lerarenpanel meedenken en meedoen. We willen graag zoveel mogelijk collega's betrekken bij actuele ontwikkelingen die ook gevolgen hebben voor de praktijk. Dus, laat het weten als je vragen of opmerkingen hebt over de inhoud en achtergrond van de beweegthema's. Het kan ook zijn dat je al allerlei beelden hebt bij hoe je deze manier van kijken naar bewegen kan gebruiken in de praktijk. Reageren kan via j.nienhuis@slo.nl

Bronnen

Brouwer, B., Houthoff, D., Massink, M., Mooij, C., Mossel, G. van, Swinkels, E., & Zonnenberg A. (2012). *Basisdocument Bewegingsonderwijs voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs*. Zeist: Jan Luiting Fonds.
Mooij, C., Berkel, M. van, Consten, A., Danes, H., Geleijnse, J., Grefte, M. van der, Tjalsma, W. (2011). *Basisdocument bewegingsonderwijs voor het basisonderwijs*. Zeist: Jan Luiting Fonds.

Ontwikkelteam Bewegen & Sport (2019). *Leergebied Bewegen & Sport: Voorstel voor de basis van de herziening van de kerndoelen en eindtermen van de leraren en schoolleiders uit het ontwikkelteam Bewegen & Sport*. Den Haag: curriculum.nu. Verkregen van <https://curriculum.nu/>
SLO (2015). *Kompas bewegingsonderwijs*. Verkregen van <https://www.slo.nl/@6435/kompas-1/>
SLO (2019). *Leerdoelenkaart bewegingsonderwijs 10-14*. Verkregen van <https://www.slo.nl/@10788/leerdoelenkaart-10/>

Contact

j.nienhuis@slo.nl
Jacob Nienhuis is leerplanontwikkelaar bij SLO, nationaal expertisecentrum voor leerplanontwikkeling
Tekening
John Körver
Kernwoorden
beweeguitdaging, beweegthema, doorlopende leerlijn, curriculum

Activiteitsvol bewegings- onderwijs in pedagogisch perspectief

2

Een antwoord op de vraag wat 'goed leren bewegen' is

Hoe wordt binnen de vakwereld van LO gedacht over wat 'goed leren bewegen' is? Die vraag stelde een schrijversgroep in een topicnummer over visie en doelstellingen (Auteurscollectief, 2022f). Ik beantwoord deze vraag vanuit mijn kijk op het vak LO in een tweetal artikelen. De eerste bijdrage richtte zich op een kijk op bewegen, de inbedding hiervan in beweegsituaties hoe beweegprogramma's geordend kunnen worden (Van der Palen, 2023). In dit tweede artikel wordt de vraag bezien vanuit een pedagogisch perspectief. In dit geval mijn perspectief, want weliswaar geven kerndoelen en eindtermen een eerste richting voor het invullen van een opvoedkundig gezichtspunt, maar het is aan scholen, leraren, opleiders om het pedagogisch denken en handelen concreter te kleuren. Ook in dit artikel wordt ingegaan op ideeën uit invalshoeken die volgens de schrijversgroep voorkomen in vijf LO-praktijken, te weten: lichamelijke oefening, lichamelijke opvoeding, sportonderwijs, bewegingsonderwijs, en sport- en bewegingsonderwijs. Mijn thuisbasis in deze onderscheiding: de invalshoek 'bewegingsonderwijs' (Auteurscollectief, 2022a). | Tekst Henk van der Palen

In de wereld laten komen: didactische vasthoudend en pedagogisch tolerant

Over het opvoeden en ontwikkelen van kinderen wordt niet altijd hetzelfde gedacht. Dat leidt tot verschillen in opvoedingspraktijken. Om mijn kijk op een pedagogisch perspectief en het pedagogisch handelen binnen bewegingsonderwijs beter te kunnen toelichten, maak ik eerst een uitstapje naar een pedagogisch denken waar ik me bij aansluit.

Pols (2016) dicht onderwijzen en opvoeden een breed oogmerk toe:

jonge mensen in de wereld te laten komen. Gespecificeerd naar bewegingsonderwijs: jonge mensen in de beweegwereld laten komen. Het doet denken aan het openen en verruimen van het bestaansveld bewegen bij Gordijn, grondlegger van het bewegingsonderwijs. Een brede taakstelling voor leraren LO, die in de woorden van de Franse pedagoog Meirieu vraagt om didactische vasthoudendheid en pedagogische tolerantie (Pols, 2019, p.12). Didactisch vasthoudend is voor mij in bewegingsonderwijs: doorgaand ontwerpen van krachtige leerarrangementen, waarin leerlingen worden

verleid de beweeguitdaging aan te gaan. Pedagogische tolerantie, omdat – en hier citeert Pols (2019) Meirieu, “de didactische situaties die je bedacht hebt, de leerling steeds weer zullen moeten uitdagen in vrijheid te gaan leren, zonder – en dat is maar goed ook – daar geheel greep op te hebben” (p.12). Greep van de leraar welteverstaan. Die kan leerlingen niet dwingen zich te ontwikkelen. Dat is (uiteindelijk) aan de leerling zelf. De leraar heeft ook niet een almachtige sturing over hoe er wordt geleerd. Biesta (2019) stelt dat “het niet gaat om de vorming van de persoon op basis van vooraf bepaalde ideeën en idealen, maar om het ondersteunen van kinderen en jongeren om als vrij, verantwoordelijk en volwassen subject in de wereld te willen staan” (p.2). Voor een leraar LO is het belangrijk om bij zichzelf expliciet en kritisch na te gaan of niet vanuit een eigen beweegtalent en -enthousiasme een beeld is gevormd van goed (leren) bewegen en voor de leerlingen onontkoombaar en wellicht onhaalbaar is.

De vrijheid van leerlingen is niet grenzeloos. Het individuele ontwikkelbelang is opgenomen in samen bewegen met medeleerlingen. Ook moeten leerlingen zich verhouden tot een bestaande beweegwereld, die enerzijds fluïde en veranderbaar is, maar anderzijds cultureel geplaveid met conventies, tradities en aanpalende regels, waarden en normen. Tenslotte zal een leraar als onderdeel van dit krachtenveld ontwikkelmogelijkheden openen, maar ook afsluiten of onder kritiek stellen. De vrijheid van leerlingen is dus niet

slechts het inlossen van eigen verlangens. Jonge mensen zijn onderweg naar wat Biesta (2018) een volwassen vrijheid noemt. Die dient te helpen bij een goed (samen)leven, in dialoog met de andere en het andere. Deze vrijheid biedt ontwikkelmogelijkheden, maar begrenst ook. Biesta (2018) citeert hier Meirieu: “In de wereld zijn zonder jezelf in het centrum van de wereld te plaatsen” (p.20).

Het pedagogisch perspectief is vakgebonden

Het doen en laten van leraren LO is doortrokken van opvoedkundige bedoelingen, met als objectief zo congruent mogelijk met het eigen pedagogische perspectief te handelen. Bewegingsonderwijs is voor mij onlosmakelijk verbonden met bewegen (verbeteren), met thuisraken in beweegsituaties. Zichtbaar bijvoorbeeld in geboden leerhulp, maar ook in het ondersteunen van leerlingen bij (leren) zelf een beweegactiviteit te kiezen en bij bemiddelend handelen in conflictueuze situaties rondom winst en verlies. Daarmee heeft het opvoedkundige oogmerk een belangrijke leerproces-ordenende rol, naast die van de complexiteit van de activiteiten en situationele factoren (Van der Palen, 2023). Die rol krijgt vooral een gezicht in het handelen van de leraar in concrete onderwijsleersituaties en wordt getekend door onvoorspelbaarheid: noch weet je als leraar wat een les zal vragen om het pedagogisch handelen, noch weet je zeker wat effecten van jouw interventies zullen zijn. Als de bekendheid met een groep en individuele leerlingen toeneemt, kunnen ook planningsbeslissingen een opvoedkundige kleur krijgen. Zoals het kiezen voor niveau homogeen of juist niveau heterogeen groeperen om leerlingen kansen te bieden eigen beweegantwoorden te verkennen. Altijd is de inzet de kwaliteit van het beweeggedrag of aan het bewegen gerelateerd gedrag van leerlingen te verhogen, zoals door het leren kiezen voor beweegoplossingen binnen jòuw bereik en het ondersteunend aanmoedigen van medeleerlingen.

Het vak LO wordt wel eens toegedicht bij uitstek bij te dragen aan de persoonsvorming van leerlingen

via het beïnvloeden van generieke bekwaamheden, bijvoorbeeld sociale vaardigheden, communicatie en zelfregulatie. Bij de invalshoek 'lichamelijke opvoeding' wordt gesteld dat LO 21% pedagogische waarde toevoegt aan schoolbrede, vakoverstijgende vormingsdoelen (Auteurscollectief, 2022c, pp. 13-15). De vraag is hoe die transfer tot stand komt.

De curriculumcommissie bij Curriculum.nu concludeert dat het lastig is om wat leerlingen vakgebonden verwerven, te generaliseren naar andere leergebieden of nieuwe contexten (Wetenschappelijke Curriculumcommissie, 2021, p.29). Tricot en Valéry (2013) stellen dat als kinderen op school komen, ze al over dit soort algemene vaardigheden beschikken en vooral moeten leren deze in domeinspecifieke contexten toe te passen (p.4). Los van deze houtsnijdende relativeringen ga ik ervan uit dat bewegingsonderwijs vanuit zijn eigen beweeg-pedagogische perspectief in ieder geval iets toevoegt aan het kleurenpalet van generieke

vaardigheden. De positie van bewegingsonderwijs is dan nadrukkelijk geen middel om de kwaliteit van deze bekwaamheden als zodanig te verhogen. Ofwel: je doet in eerste instantie niet mee in de beweeglessen om sociaal te worden, maar wel om te leren op een goede manier samen te bewegen.

Meervoudige deelnamebekwaamheid in pedagogisch perspectief

Binnen bewegingsonderwijs verwerven leerlingen een meervoudige deelnamebekwaamheid – Crum (2011) spreekt over meervoudige bewegingshandelingsbekwaamheid, met een recent voorbeeld van te onderscheiden bekwaamheden in tabel 1 (Brouwer & Jacobs (2019, p.7). De onderscheiden bekwaamheden hangen met elkaar samen, met de beweegbekwaamheid als brandpunt (Van der Palen, 2020). Hier heeft het pedagogische perspectief met in het kielzog het opvoedkundige handelen effecten op het gedrag van leerlingen. Bijvoorbeeld met betrekking tot de beweegbekwaamheid

(beweegvaardigheid), verbonden met het positief beleven van bewegen: leerlingen raken thuis in een brede beweegwereld, leren ieder op een eigen manier beweegprincipes toe te passen en krijgen vertrouwen, doordat activiteiten uit alle betekenisgebieden worden aangeboden, op een passend niveau, met ruimte voor eigen beweegoplossingen en keuzemogelijkheden. Overigens iets dat niet vanzelfsprekend zo wordt benaderd. De invalshoek 'sportonderwijs', in zijn conformistische variant (Auteurscollectief, 2022e), leidt tot een meer voor-iedereen-hetzelfde-insteek, verbonden met het zonder meer bestendigen van een bestaande cultuur. Een ander voorbeeld, nu bij regelbekwaamheid: een leerlinge reageert steeds enthousiast op uitnodigingen van de leraar beweegsituaties klaar te zetten. Ze maakt stappen, de leraar coacht haar daarbij en nu verandert ze af en toe een arrangement. Medeleerlingen waarderen haar hierin. Ook de leraar geeft haar positieve feedback. Misschien wordt het wel de alo.

Uit de voorbeelden wordt duidelijk dat het pedagogische zich hecht aan didactische keuzes en vice versa; de twee invalshoeken op het onderwijs vervloeien uiteindelijk tot een door beide gekleurd handelen. Het didactische geeft de leraar in een zekere mate gerichte, planmatige sturingsmogelijkheden. Het pedagogische is meer betrokken op hoe het meedoen van leerlingen zich ontvouwt in wisselende en soms complexe onderwijsituaties. Meer een gradueel dan principieel verschil.

Het accent 'sport- en bewegingsonderwijs' wil aansluiten bij behoeftes van leerlingen door gepland beweegmotieven tot onderwerp van het onderwijs te maken, gekoppeld aan verschijningsvormen van bewegen (bewegen beleven; reflectieve bekwaamheid). Daardoor zouden leerlingen ook leren in te spelen op een zich wijzigende sport- en beweegcultuur (Auteurscollectief, 2022d). Dit geldt ook voor het gezondheids-/fitheidsmotief, genieten van inspanning of fitter worden, dat wordt uitgewerkt bij het accent 'lichamelijke oefening'

(Auteurscollectief, 2022b). Invloeden van conventies en beweegmotieven zouden wat mij betreft bij voorkeur besproken moeten worden dáár waar ze in het onderwijsleerproces een nadrukkelijk effect krijgen en het relevant is daarbij stil te staan. Zoals waar leerlingen overeenkomstige motieven hebben en dat leidt tot het vormen van bondjes die anderen uitsluiten. Of waar verschillen in motieven leiden tot misinterpretaties van elkaars beweeggedrag en zelfs tot conflicten. Bijvoorbeeld over het belang dat het elkaar helpen krijgt of het belang dat wordt gehecht aan de beste zijn. Reflecties over de omgangsbekwaamheid zijn dan direct van betekenis voor het bewegen van dat moment. Deze voorbeelden geven ook aan dat vanuit een pedagogisch perspectief ontwikkelingen van leerlingen binnen de bekwaamheden niet moeten worden benaderd als te meten leeropbrengsten, maar wel als leerervaringen die zich niet laten vangen in beheersingsdoelen (Wetenschappelijke Curriculumcommissie, 2021, pp. 19-20).

Beweegidentiteit

Door het realiseren van leerervaringen binnen een meervoudige beweeghandelingsbekwaamheid levert bewegingsonderwijs een bijdrage aan het ontwikkelen van de beweegidentiteit van leerlingen. Het Ontwikkelteam Bewegen & Sport (2019) omschrijft dit begrip als: "Wat een persoon definieert als beweging en wat hem daarin van anderen onderscheidt" (p.37). Ik zou 'beweger' ruim willen interpreteren: als deelnemer aan beweegsituaties. Met als voorbeelden: een handige beweger, ondersteunende samenwerker bij beweegopdrachten, ongelimiteerde doorzetter bij leren van een nieuwe beweegactiviteit, diepe nadenker over verschillen tussen beweegomgevingen, gepassioneerd beweegsituatie-bouwer. Het gedrag hierbij kan en zal activiteits-afhankelijk zijn en breder nog: een beweegidentiteit is contextafhankelijk (Van Hilvoorde, 2021, p.41). Zo wijst Koekoek in een interview op de invloed die binnen bewegingsonderwijs medeleerlingen hebben op de ontwikkeling van iemands beweegidentiteit (Dijkhoff & Brouwer, 2021).

Een beweegidentiteit wordt opgebouwd met ervaringen binnen allerlei contexten waarin bewegen een rol speelt, zoals de sportschool, de speeltuin in de wijk, de zwemclub, thuis in de tuin met de turnouder, het campingvolleybalveld enzovoort. Bewegingsonderwijs heeft dus geen monopolie positie, maar is wel een vruchtbare plek voor het bijdragen aan het ontwikkelen van een beweegidentiteit.

Beweegidentiteit kan worden opgevat als wie ik ben als beweger, of wat is mijn beweeg-persoonlijkheid. Dat proeft wat statisch, naar iets dat onveranderlijk is. Dit lijkt aan de orde bij de invalshoek 'lichamelijke opvoeding', waar de persoon met min of meer vaste en herkenbare eigenschappen het einddoel van het onderwijs vormt, als "eindpunt van een lang en intensief proces van begeleiden" (Auteurscollectief, 2022c, p.12). Biesta (2018) gaat uit van het begrip subjectificatie: "proberen te bestaan als subject van eigen handelen" (p.20). Hij kiest daarmee voor een meer dynamische en op doorgaande ontwikkeling gerichte benadering. In een vergelijk met het begrip identiteit, zegt hij: "*The question of subject-ness, is not the question of who I am but the question of how I am, that is to say, the question of how I exist, how I try to lead my life, how I try respond to and engage with what I encounter in my life*" (Biesta, 2020, p.99). Dit is een handelingsgerichte opvatting, waarin iemand steeds weer zelf-actief de wereld tegemoet treedt. De vraag is wat je wilt doen en ook doet met je identiteit en of je jouw labels bevestigt of nuanceert, verandert. Dit past naadloos bij een pedagogisch handelen gericht op wat Biesta (2020) noemt 'de vorming-tot-persoon-willen-zijn'. Dat onderscheidt zich van een vorming-van-personen, de gerichtheid van 'Bildung', zoals bij de invalshoek 'lichamelijke opvoeding'. Voor mij is dit het beeld dat beweegidentiteit oproept: wat iemand doet met die identiteit. In een recent SLO-document wordt eenzelfde benadering gekozen. Ook wordt het dynamische, veranderlijke karakter van beweegidentiteit genoemd en de contextafhankelijkheid ervan (Nienhuis, 2022, p.6).

Brouwer (2021) vraagt zich af hoe uitgebreid zo'n beweegidentiteit niet is (p.5). We kunnen immers een lange lijst van gedragingen maken die iets zeggen over iemands beweegidentiteit. Maar het gaat niet om het nastreven van volledigheid, eindigend in de frustratie van onhaalbaarheid. Veel meer doet elke leerling binnen de bekwaamheden een aantal voor hem/haar relevante inzichten op en verwerft bepaalde handelingsmogelijkheden. Niet iedereen hoeft scheidsrechter te zijn (bij basketbal), medeleerlingen te coachen (bij hoogspringen), zich af te vragen waarom hij/zij niet graag meedoet (aan breakdance), de beweeggrens op te zoeken (bij de hoogte van de zwaai) of zelfs, wat ruimer ingezet, beweeg-leergierig te zijn. Elke leerling zal zich ontwikkelen, maar niet in alles. Niet iedereen is hetzelfde, niet iedereen leert hetzelfde. Wat ook door leerlingen zelf ervaren wordt. Om afgestemd te blijven op het ontwikkelproces van een leerling is het van belang om allereerst goed naar beweeggedrag te kijken, maar regelmatig ook na te vragen wat in het bewegen wordt beleefd. Wat is het eigen beweegperspectief? (Hoger schommelen of in cadans wegdromen?) Voelt iemand zich competent een leertaak te volbrengen? Waar komt het beweegen-thousiasme naar boven?

Tabel 1 Meervoudige deelnamebekwaamheid

Bewegingsbekwaamheid (bewegen verbeteren)

In de rol van beweger deel kunnen nemen aan een breed scala aan bewegingsactiviteiten. Over een breed en wendbaar bewegingsrepertoire en wendbare kennis kunnen beschikken.

Regelbekwaamheid (bewegen regelen)

In staat zijn om zelfstandig beweegsituaties in te richten, op gang te houden en af te ronden, met als doel het samen bewegen te optimaliseren. Soms is het daarvoor nodig dat deelnemers specifieke regelende rollen op zich nemen.

Omgangsbekwaamheid (bewegen beleven/samen bewegen)

Zodanig met elkaar omgaan, communiceren en samenwerken dat het samen bewegen wordt geoptimaliseerd. Je bewegende (of regelende) deelname aanpassen aan of afstemmen op de behoefte van andere deelnemers.

Beweegplezier/voldoening beleven aan bewegen/je ontwikkelen (bewegen beleven)

Zodanig geraakt zijn door bewegen dat je het vanuit autonome motivatie steeds opnieuw wilt doen. Gerichtheid op jezelf verbeteren, je mogelijkheden om bewegend en/of regelend deel te nemen uit te breiden.

Reflectieve bekwaamheid

Kennis over en inzicht in bewegen, bewegingssituaties en zichzelf.

Het individuele en een gedeelde wereld

In het artikel over de invalshoek 'lichamelijke opvoeding' wordt, met een personalistisch opvoedingsconcept als oorsprong, de uniciteit van het persoonlijk bewegen ('zich-bewegen') benadrukt. Leerlingen ontwikkelen in de LO een beweegidentiteit voor 'een leven lang in beweging blijven' (Auteurscollectief, 2022c). Het bijzondere van leerlingen moet inderdaad worden gekoesterd en voeding krijgen. De beweeg-uniciteit is wel begrensd. In de omschrijving van beweegidentiteit staat: 'wat iemand als beweger van een ander onderscheidt'. Dat kan alleen als er ook overeenkomstigheid is. Voor bewegingsonderwijs maar goed ook, omdat het werken in groepen een belangrijk uitgangspunt is. Als een klas alleen kon worden getypeerd als een verzameling verschillen, waarin zou dan het samen bewegend omgaan met die verschillen een uitgangspunt vinden?

Verveld (2021) ziet in het personalistische bewegingsonderwijsconcept een (te) sterke centraalstelling van het kind (het subject). Hij pleit voor een meerduidige relationele benadering, met een verbondenheid tussen mensen onderling en het andere, de dingen; een relationeel netwerk. Leraren LO moeten zich

richten op de encenering van een uitdagende beweegcontext, waarin een open en gezamenlijk leerproces kan ontstaan. Dat is wat hij noemt 'de gedeelde wereld van het gezamenlijk tot bewegen laten komen' waarin een individuele leerling zijn/haar beweegidentiteit ontwikkelt en – wat zou ik willen toevoegen – de leraar zijn/haar beroepsidentiteit. Verveld ontkent niet het belang van individuele ontwikkeling – zoals de invalshoek 'lichamelijke opvoeding' evenmin het belang van de ander(en) ontkent, maar neemt dat niet als startpunt van redeneren. Een invalshoek die ik deel met hem. Opvoedkundig handelen vraagt leerlingen binnen de gedeelde wereld in hun eigenheid te benaderen, daar waar deze zich aandient. Vanuit mijn pedagogisch perspectief vraagt dat om elkaar in de onvervangbaarheid (Heij, 2006, p.244; Biesta, 2015, p.38) of andersheid te waarderen en de beweegmogelijkheden van de ander positief te benaderen en te benutten. In het bewegen zelf door de aangooi op maat, door een goede hulpverlening bij de salto. Of door een indirecte beweegbeïnvloeding, zoals via een helpende aanwijzing, een opbeurende opmerking. Dat vraagt van leerlingen gevoelig te zijn voor effecten van eigen initiatieven en ook anderen te waarderen in hun initiatieven.

Autonomie en de rol van de leraar

Biesta (2018) noemt het op eigenstandige wijze bestaan het ultieme doel van onderwijs en opvoeding (p.16). Een groots voornemen. De leraar LO zal nagaan waar een beweeg-gerelateerde bijdrage kan worden geleverd door zelfstandige inbreng van leerlingen mogelijk te maken. Het gaat dan om eigen (leer)initiatieven die een leerling neemt en dat sluit aan bij het beeld van beweegidentiteit. Naast deze zelfregulatie levert een leerling ook bijdragen aan het 'samen regelen van het bewegen' (Semplonius & Koekoek, 2022). Een soort gedeelde zelfstandigheid. Als leerlingen verantwoordelijk zijn voor bepaalde zaken in bewegingsituaties en deze succesvol vormgeven, dan heeft dat een positief effect op het idee te kunnen bijdragen aan een goed verloop van beweegprocessen.

Het uiteindelijk doel van bewegingsonderwijs is niet dat leerlingen onafhankelijk van de leraar kunnen (samen) werken en zelfs dat de leraar feitelijk overbodig wordt. Beweegvaardiger worden vormt de stam van het vak en dat plaatst leerlingen voor steeds complexere beweegoplossingen en leeractiviteiten. De kennis en vaardigheden van de leraar zijn dan als ondersteuning onontbeerlijk. Wanneer de bekendheid met (de aanpak van) een activiteit bij leerlingen toeneemt, neemt de afhankelijkheid van de leraar weer af. In de tijd

gezien breidt het vermogen van leerlingen om in bewegingsituaties autonoom te acteren zich uit. Het zijn verschuivingen in de leerling-leraar-relatie die in de basis en tot het einde worden gekenmerkt door wederzijdse afhankelijkheid, waarbij 'willen opvoeden' en 'opgevoed willen worden' de pijlers vormen.

In wiens wereld komen: de pedagogische ontmoeting

De opvoedkundige opvattingen van een leraar hebben effect op de beweegontwikkeling van leerlingen. Zoveel mag duidelijk zijn. Een leraar bewegingsonderwijs moet zich hiervan bewust zijn, want "de beïnvloedingsrelatie leerkracht-leerling krijgt richting vanuit een ethisch-normatief perspectief dat haar grondslag vindt in het wereldbeeld van de docent" (Kleinpaste, 2022, p.4). Een explicitering van deze opvoedkundige kijk moet niet leiden tot al te gedetailleerde gedragsomschrijvingen. Dat zou kunnen resulteren in rigide voorschriften die disciplinerend gaan werken op het deelnamegedrag, het afwijkende uitsluiten en de ontwikkeling van autonomie bij leerlingen blokkeren. De opvoedkundige ruimte moet niet worden dichtgetimmerd – eerder heeft een leraar opvoedkundige voornemens, intenties, zodat leraar en leerlingen tot vergelijken kunnen komen en dat de (beweeg)wereld die een leerling zich voorstelt, naar voren kan komen. Van Doodewaard (2022) noemt dit de onbestemde ruimte van het 'tussen', die

mogelijkheden biedt om gezamenlijk – indachtig Biesta (2015) – 'het prachtige risico van onderwijs' aan te gaan (p.221). Volgens Kleinpaste (2022) zijn hier pedagogische momenten belangrijk. Die ontstaan als er frustratie en hobbels op de onderwijsleerweg verschijnen. Het kunnen complexe situaties zijn, die vragen om serieuze aandacht voor wat (een) leerling(en) wil(len) en om tactvol verkennen van mogelijke vervolgen: tegenkracht bieden, oplossingen voorstellen, excuses maken. Zelfs het eigen wereldbeeld in het geding brengen? Opdat het beweeg-onderwijsleerproces verder kan. Dit soort situaties bieden de kans de ander nadrukkelijk te ontmoeten, te begrijpen en te waarderen in zijn/haar meedoen. Ongetwijfeld gaat er een even grote kracht uit van een herkenbaar en stabiel opvoedkundig handelen van de leraar in situaties zonder drempels, waar geen conflict in de lucht hangt en waarin juist sprake is van een zekere balans tussen leerlingen en leerlingen en leraar. Vanuit dit evenwicht kan op spannende momenten-met-disbalans worden gesteund op een dieper vertrouwen dat 'het goed komt'. Dit alles vraagt bij onderwijs in bewegen om een opvoedkundig denken en handelen waarin bij de pedagogische ontmoeting het zelfstandig zijn/worden van leerlingen en 'ontwikkelverlangens' van leerlingen én leraar zijn geïntegreerd. ●

Bronnen

Scan de QR-code naar de bronnen

bit.ly/3HRJBIN

Contact

henkvdp@hotmail.com

Henk van der Palen was opleidingsmanager bij de Calo op Hogeschool Windesheim

Foto's

Anita Riemersma

Kernwoorden

vakvisie, doelstellingen, vakconcept, bewegingsituaties, pedagogisch perspectief

→ DE GYMLERAAR

VRAGEN EN ANTWOORDEN OVER DE JURIDISCHE POSITIE VAN DE LERAAR LICHEMELIJKE OPVOEDING.

Leraar lichamelijke opvoeding is een prachtig én complex beroep. Als gymleraar wil je leerlingen vooral veel, goed en met plezier laten bewegen. Het stelt hoge eisen aan het professionele niveau van de leraar. In juridisch opzicht vooral op het gebied van veiligheid en verantwoordelijkheid.

Deze uitgave wil je inzicht geven in je juridische positie als werknemer in het onderwijs in het algemeen en vooral over de bijzondere aspecten daarvan als leraar lichamelijke opvoeding. Welke bevoegdheid heb je nodig, wat zijn je rechten en plichten als werknemer, hoe geef je veilig en verantwoord les en hoe gedraag je je als leraar LO zijn onderwerpen die aan bod komen.

€ 16,90 incl. btw
ISBN: 978-90-72335-70-8
Te bestellen via www.janluitingfonds.nl

janluitingfonds
LEZEN OVER BEWEGEN

→ In samenwerking met Arko Sports Media

W il jij doorgroeien in het bewegingsonderwijs of in de jeugdsport?

Kies voor de deeltijdmaster Lichamelijke Opvoeding en Sportpedagogiek!

Meer informatie over deze master vind je hier!

hogeschool
Windesheim
Dichter bij jou

De hoofddoek en de gymles, een uitspraak

Regelmatig ontstaat er een discussie over kledingvoorschriften in de gymles. Een veel terugkomend onderwerp is daarbij het dragen van een hoofddoek. Daar ging het ook over in een zaak bij de Commissie gelijke behandeling (nu het College voor de Rechten van de Mens) en de daaropvolgende rechtszaak die enige tijd geleden werd gevoerd bij rechtbank Den Haag (ECLI:NL:RBDHA:2014:12959).

In de betreffende zaak ging het om een vijftienjarige leerlinge (van het vmbo) die is opgevoed volgens islamitische voorschriften en gebruiken. In eerste instantie volgde de school ten aanzien van het dragen van een hoofddoek tijdens de gymles het volgende beleid (dat jaarlijks ook schriftelijk kenbaar werd gemaakt): "Voor leerlingen die om godsdienstige redenen een hoofddoek dragen, is het uit veiligheidsoverwegingen verplicht om een speciaal sporthoofddoekje te dragen of om zonder hoofddoek aan de gymles deel te nemen."

Halverwege het lopende schooljaar verandert de school het bovenstaande beleid. De school besluit dat leerlingen tijdens de gymles vanwege veiligheidsoverwegingen geen (speciale sport) hoofddoek meer mogen dragen. Het verbod om een hoofddoek te dragen, geldt uitsluitend voor de gymles.

De ouders van de leerling zijn het niet eens met het besluit dat de leerling alleen zonder sporthoofddoek mag deelnemen aan de les LO. Zij leggen de kwestie voor aan de Commissie gelijke behandeling. De Commissie gelijke behandeling is van mening dat de school verboden onderscheid op grond van godsdienst heeft gemaakt door de leerling niet te laten deelnemen aan de gymlessen met een sporthoofddoek. De belangrijkste overweging van de Commissie is daarbij dat de school niet aantoonbaar heeft kunnen maken dat het dragen van een sporthoofddoek tijdens de gymles onveilig

is. Daarbij benadrukt de Commissie (met verwijzing naar een eerdere uitspraak) "dat er mogelijkheden bestaan om sportkleding voor te schrijven, zoals een sporthoofddoek, die voldoet aan de eisen van veiligheid en die tevens tegemoet komt aan de religieuze bezwaren van sommige leerlingen om zonder hoofddoek te gymmen. Kenmerk van de sporthoofddoek is dat deze nauwsluitend om het hoofd zit en met klittenband onder de kin sluit, zodat de hoofddoek, mocht die ergens achter blijven haken, makkelijk losschiet."

In een latere (op de uitspraak van de Commissie) volgende gerechtelijke uitspraak heeft de rechtbank Den Haag de conclusie van de Commissie bekrachtigd: "Uit niets blijkt dat het gymmen met een sporthoofddoek, die daartoe speciaal is ontworpen, zodanig gevaarlijke situaties in het leven roept of kan roepen dat, zoals de school stelt, op die grond de vrijheid van onderwijs moet prevaleren boven de vrijheid van godsdienst. De vergelijking met oordelen van de CGB die betrekking hebben op verboden van scholen op (gedeeltelijk) gezicht bedekkende sluiers gaat mank, aangezien van gezichtsbedekking in het geval van een sporthoofddoek geen sprake is."

Samengevat is het op grond van het recht op vrijheid van godsdienst niet snel mogelijk om het dragen van een voor sport bedoelde hoofddoek te verbieden. Voor een dusdanig verbod moeten een zeer goed onderbouwd doel en rechtvaardiging bestaan. ●

Van binnen naar buiten

Bewegingsonderwijs in po naar buiten als tijdelijke oplossing

Vanaf schooljaar 2023-2024 zijn alle scholen die onder het Primair Onderwijs vallen wettelijk verplicht te voldoen aan twee lessen van in totaal 90 minuten bewegingsonderwijs. Eén van de uitdagingen is het regelen van voldoende zaalaccommodatie voor alle lessen bewegingsonderwijs. Op de website www.impulsbewegingsonderwijs.nl hebben wij adviezen geschreven, informatie gedeeld en staan er online webinars die je de juiste richting kunnen geven om deze accommodatieproblematiek op te lossen. Toch blijkt het voor veel gemeentes op korte termijn lastig om te voldoen aan de vraag naar bewegingsonderwijsaccommodaties en/of kiezen scholen voor andere oplossingen vanwege grote reisafstanden. De oplossing wordt steeds vaker gezocht in 'van binnen naar buiten'.

Buiten bewegingsonderwijs op het schoolplein of een sportveld heeft zo zijn voordelen, zoals minder reistijd, minder verlies van effectieve lestijd, veel ruimte om te bewegen en in de buitenlucht bewegen is natuurlijk hartstikke gezond. Maar of het structureel tot goed bewegingsonderwijs leidt, dat is de vraag. In coronatijd is gebleken hoe lastig het is om goed buiten bewegingsonderwijs te geven. De buitenruimte geeft minder mogelijkheden om alle leerlijnen te bedienen.

Nu zijn er initiatieven waarbij het schoolplein is omgedoopt tot een buitengymzaal en alle leerlijnen kunnen worden aangeboden, waardoor de mogelijkheden minder beperkt zijn. Zodoende kunnen alle leerlijnen wel worden aangeboden op het schoolplein, mits natuurlijk het weer dit toestaat. Want in hoeverre heeft het weer invloed op het behalen van de twee lessen bewegingsonderwijs? En hoe fijn is het voor de vakleerkracht om de hele week in de motregen, kou of brandende zon te staan?

Waar zou dit buiten bewegingsonderwijs dan aan moeten voldoen om structureel buiten te kunnen worden gegeven? Het zou kunnen mits: De randvoorwaarden zo worden ingericht dat alle leerlijnen buiten kunnen worden aangeboden. Met

name voor de leerlijnen balanceren, klimmen, klauteren, zwaaien, over de kop gaan en springen.

- Er een jaarplanning aanwezig is, waarbij er een doorlopende leerlijn kan worden aangetoond op alle leerlijnen onderliggend aan de kerndoelen bewegingsonderwijs.
- De veiligheid voor de leerlingen en de leerkracht gewaarborgd kan worden.
- Er voldoende leermiddelen (klein en groot materiaal) beschikbaar zijn
- Er goede opbergmogelijkheden zijn voor de materialen (goed bereikbaar en verplaatsbaar).
- Er een 'slecht weer scenario' is.
- Er voldaan kan worden aan gezonde arbeidsomstandigheden voor de vakleerkracht; onder andere schaduwplek en sanitaire voorzieningen.
- Er voldoende beschikbare ruimte is.
- De leerkrachten bevoegd, voldoende competent en creatief zijn om het curriculum vorm te geven. De meeste (vak)leerkrachten zijn niet opgeleid voor buitenlessen.
- Er een mogelijkheid is tot omkleden en gebruikmaken van toiletruimtes.

Het advies vanuit de KVLO blijft dan ook om na te streven de bewegingsonderwijslessen in een bewegingsonderwijsaccommodatie te laten plaatsvinden. De gemeente is verplicht te zorgen voor onderwijshuisvesting, waar kwalitatief bewegingsonderwijs kan worden gegeven. Niet opgeven dus als bestuur zijnde, maar doorzetten!

Als tijdelijke oplossing tot de realisatie van voldoende bewegingsonderwijs accommodaties is het zaak om na te denken over goed bewegingsonderwijs. Een combinatie van buiten en binnen zou mits goed planmatig weggezet tot voldoende spreiding van de leerlijnen kunnen leiden. Denk hierbij aan een 60 (gymzaal) - 30 (buiten) - 30 (buiten) indeling, waarbij er 120 minuten aanbod van bewegingsonderwijs is per week. Met deze inzet kunnen de 'slecht weer' dagen gemiddeld gezien, opgevangen worden.

Heb jij een good practice die je met ons wilt delen? Neem dan contact op met OTS@kvlo.nl ●

SCHOLING

Inschrijvingen geopend Meld je nu aan!

19 april a.s. landelijke KVLO studiedag 2+1+2: voor alle beweegprofessionals! - Den Haag
i.c.m. Sportiefste vo-school van Nederland 2023 (speciale vmbo-editie)

Op 19 april 2023 heten we jullie graag van harte welkom op de studiedag 2+1+2 in Den Haag! Een studiedag met veel praktische workshops voor alle beweegprofessionals! We zoomen deze studiedag in op de thema's binnen de lessen bewegingsonderwijs, het bewegend leren/bewegen op het plein en het naschools bewegen. Met een rijk pallet aan workshops inspireren wij jullie graag om met concrete handvatten en tools zelf aan de slag te gaan. Daarnaast kan je tijdens de studiedag ook meekijken met de verkiezing van de Sportiefste vo-school 2023! De inschrijving is geopend, dus meld je snel aan!

22 mei 2023 van 15.00-20.00 uur
Cursus 'Van start met BSM of LO2'

Deze cursus is bedoeld voor docenten die willen starten met het aanbieden van het examenpak BSM op havo/vwo óf LO2 op vmbo. In deze cursus wordt stapsgewijs gewerkt naar het fundament voor een vakwerkplan voor BSM of LO2. Het doel is dat er aan het eind van de cursus een basis ligt voor het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) en vakwerkplan voor BSM óf LO2. Kijk op onze website voor meer informatie.

Kosten

€ 142,50 euro voor KVLO-leden, € 199 voor niet-leden

5 juni a.s. van 09.00 - 18.00 uur
Studiedag 'Urban United' Pier 15 Skatepark - Breda

De KVLO organiseert in samenwerking met Urban Basic de eerste landelijke Urban studiedag 'Urban United'. Hét event waar Urban sports en onderwijs elkaar ontmoeten. Een dag waar leren, netwerken en ervaren centraal staan.

'Urban sports' is een verzamelnaam voor verschillende straat- en buitensporten waaronder skateboarden, BMX, freerunnen, breakdance, calisthenics en 3x3 basketbal waarbij cultuur, groepsgevoel en persoonlijke uitdaging een belangrijke rol spelen. Het begrip 'Urban' brengt nieuwe en interessante inzichten met zich mee die in het (bewegings)onderwijs en met de huidige maatschappelijke uitdagingen enorm van meerwaarde kunnen zijn.

Laat je inspireren door ervaren sporters, trainer-coaches en experts uit de Urban sports. Wissel kennis uit rondom thema's zoals: het overwinnen van angsten, Urban spel-/lesvormen, risicovol leren, de 5 Urban fundamentals en de DARE to MOVE-methode. Ervaar zelf hoe het is om het maximale uit jezelf en je leerlingen te halen tijdens de verschillende 'jamsessies' en leg waardevolle contacten met Urban professionals bij jou in de buurt.

Houd onze nieuwsbrief en site in de gaten voor het gehele programma!

Kalender

In de onlinekalender vind je alle landelijke scholingen en activiteiten van de diverse afdelingen en opleidingsorganisaties.

Scholingen

Kijk op onze website voor meer informatie omtrent kosten en inschrijven.
www.kvlo.nl/wat-we-doen/scholing/

NIEUWS

Nieuws de ledenraad!

Benieuwd naar de vorderingen rondom de nieuwe KVLO-ledenraad? Bekijk het laatste nieuws via de QR-code.

www.kvlo.nl/wie-we-zijn/Ledenraad/

Afbouwmodel Brede Regeling Combinatiefuncties

Voor de looptijd van de huidige Brede Regeling Combinatiefuncties geldt er een afbouwmodel: het onderwijs krijgt tot en met 31 december 2026 de tijd om de inzet van combinatiefunctionarissen in onderwijstijd af te bouwen met als doel uiteindelijk de combinatiefunctionarissen alleen voor extra aanbod, buiten onderwijstijd, in te zetten. De bekostiging van de bevoegde vak- of groepsleerkracht bewegingsonderwijs wordt vanuit het onderwijs gefinancierd.

De inzet van functionarissen voor extra aanbod boven op de onderwijstijd voor bewegingsonderwijs kan vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties worden bekostigd. Gedurende de looptijd worden de ontwikkelingen gemonitord en is het van belang jaarlijks deze afbouw te gaan zien. Voor meer informatie zie de VWS-circulaire Bestuurlijke afspraken Brede Regeling Combinatiefuncties 2023-2026 zie www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2023/02/06/bestuurlijke-afspraken-brede-regeling-combinatiefuncties-2023-2026

Minister Wiersma in gesprek met experts over meerwaarde vakleerkracht

Op initiatief van Tweede Kamerlid Rudmer Heerema (VVD) heeft de KVLO maandag 30 januari een bijeenkomst met minister Dennis Wiersma en onderzoekers gehouden bij het Mulier Instituut. Onderwerp van gesprek was de meerwaarde van de vakleerkracht voor het bewegingsonderwijs om kinderen goed te leren bewegen, en een bredere rol als het gaat over de verbinding met meer en beter bewegen, onder en na schooltijd.

Al gauw werd duidelijk dat die meerwaarde wetenschappelijk goed is onderbouwd en ook goed met het model 2+1+2 kan worden geborgd. Als onderdeel van een bewegeteam kan de vakleerkracht samen met de buurtsportcoach en andere partners in de schoolomgeving zorgdragen voor een verantwoord naschools sportaanbod (rijke schooldag). Hierbij moet goed gekeken worden naar de rollen van elke professional die zich bezighoudt met bewegen in een dergelijk team. Voor alle duidelijkheid: de vakleerkracht geeft bewegingsonderwijs, is lid van het schoolteam en in dienst van de school; de buurtsportcoach en/of sportbegeleiders (mbo-niveau 4 en hbo Sportkunde) begeleiden de uren +1 (bijv. pauzesport) en +2 (naschools sportaanbod).

Daarnaast kwamen nog de volgende punten aan de orde:

- Er is behoefte aan meer aandacht en onderzoek voor peuter- en kleutergym (voorschools 2-4 jaar en bij groep 1 en 2): daar wordt een goede beweegbasis gelegd door meer en vroegtijdige inzet van alo-ers en ondersteuning voor ouders.
- Er ligt een brede wens van de aanwezigen voor nader onderzoek naar een systeemaanpak waarbij de leerkracht functioneert als spil om alle kinderen meer en beter te laten bewegen (bijvoorbeeld i.s.m. het MOOI-programma).
- Tegen de achtergrond van een bredere rol en de burgerschapsvaardigheden (deelnamebekwaamheid) is er stevig gepleit voor een spoedige inzet van de actualisering van het Leergebied Bewegen en Sport op basis van de zes bouwstenen voor aanpassing van het curriculum, zoals (naast goed leren bewegen) samen leren bewegen, gezond bewegen en beweegidentiteit.
- Suggestie van de KVLO om de Impuls Bewegingsonderwijs met een half jaar te verlengen tot en met 31-12-2023, met speciale aandacht voor kleine scholen en de rol van de onderwijsinspectie bij het toezicht en de handhaving van de twee lessen bewegingsonderwijs.

Volg ons
ook op:

KVLO ONLINE

Nieuws ledenraad

Benieuwd naar de vorderingen rondom de nieuwe KVLO-ledenraad? Bekijk het laatste nieuws via de QR-code.

www.kvlo.nl/wie-we-zijn/Ledenraad

Scan de
QR-code
om naar
kvlo.nl
te gaan

Wist je dat?

Arbeidsongeschikt en
een loongerelateerde
WIA-uitkering?

TOPIC VOLGENDE NUMMER

Gezonde leefstijl

INHOUD